

**Raport de activitate
al Agenției Naționale
pentru Reglementare în Energetică
a Republicii Moldova**

2011

1	Introducere	2
2	Activitatea de reglementare	3
2.1	Reglementarea sectoarelor energeticii sub aspectul elaborării de acte legislative și normative în domeniu	3
3	Licențierea activităților de antreprenariat în sectorul energetic	4
3.1	Eliberarea licențelor și reglementarea activităților titularilor de licențe de pe piața energiei electrice și a gazelor naturale	54
3.2	Eliberarea licențelor și reglementarea activităților titularilor de licențe de pe piața produselor petroliere	5
4	Calitatea serviciilor	7
4.1	Calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice	7
4.2	Calitatea serviciilor de distribuție a gazelor naturale	12
5	Politica tarifară promovată de ANRE	14
5.1	Activitățile de actualizare a tarifelor la gazele naturale, la energia electrică și termică	15
5.1.1	Tarifele la gazele naturale	15
5.1.2	Tarifele la producerea energiei electrice, energiei termice și de livrare a energiei termice consumatorilor finali	16
5.1.3	Tarifele de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali	17
5.2	Coordonatele activității ANRE în domeniul politicii tarifare în anul 2012	18
6	Caracteristici ale sectoarelor reglementare de ANRE	20
6.1	Piața energiei electrice	20
6.2	Piața energiei termice	2322
6.3	Piața gazelor naturale	26
6.4	Participanții pieței produselor petroliere	29
6.4.1	Importul produselor petroliere	29
6.4.2	Evoluția prețului petrolului și cotațiilor Platt's pentru benzină și motorină	3332
6.4.3	Comercializarea produselor petroliere pe piața internă	3534
7	Protecția Consumatorilor	37
	Linia Verde	4342
8	Anexe	4544

1 Introducere

Pe parcursul anului 2011, Agenția și-a derulat activitatea urmărind transpunerea principiilor de reglementare progresive pentru a atinge scopurile stabilite referitor la piețele reglementate de către Agenție cât și asigurarea drepturilor consumatorilor de energie.

Una din sarcinile de bază a Agenției pentru 2011 a fost transpunerea legislației Europene privind principiile de reglementare cât și contribuția la modificarea legislației primare în conformitate cu Directivele Parlamentului European și a Consiliului Europei.

Astfel, au fost elaborate proiecte de modificare a Legii privind gazele naturale, Legii privind energia electrică și a Legii privind energia regenerabilă. În particular, trebuie de menționat faptul că Agenția s-a axat pe introducerea de instrumente de stimulare a producerii și utilizării energiei electrice produse din surse regenerabile de energie, în special vorbind aici despre tarifele feed-in.

Ținând cont de faptul că Republica Moldova este în proces de integrare regională pe partea piețelor energetice, Agenția a contribuit la acest proces prin elaborarea actelor regulatorii ce țin de atribuirea și gestionarea capacității interconectorilor sistemelor electroenergetice și de soluționare a problemelor congestiilor din sistemul dat.

De asemenea, Agenția a depus efort în dezvoltarea pieței de gaze naturale și atragerea de noi jucători pe piața dată prin stabilirea condițiilor de acces la rețelele de transport al gazelor naturale care urmează a fi aprobate pe parcursul anului 2012.

Evoluția piețelor energetice pentru perioada 2011 se poate de caracterizat prin câteva caracteristici de bază acestia fiind:

- majorarea tarifelor la gazele naturale furnizate de către SA Moldovagaz cât și a energiei electrice și termice produse în baza gazelor naturale;
- creșteri și descreșteri a consumului de surse energetice. Astfel, piața de energie electrică a înregistrat o creștere a consumului de 2,9%, pe când consumul de gaze naturale și energie termică au înregistrat o reducere a consumului de 3% și respectiv 4,4%.

Agenția a depus eforturi consistente în privința diminuării impactelor negative asupra agenților economici cât și a consumatorilor noncasnici și casnici prin includerea costurilor economice justificate care permit cea mai eficientă operare și prin impunerea operatorilor din sector de a reduce pierderile tehnologice și comerciale înregistrate în activitatea acestora.

Cea mai mare realizare privind reducerea pierderilor se referă la reducerea consumului tehnologic și pierderilor de gaze naturale în rețelele de distribuție admise pentru anul 2011 cu 25,1 mln m³ din totalul de 57,9mln m³ solicitat de către operatorul SA Moldovagaz.

O inovație pentru Agenție și consumatori reprezintă lansarea serviciului gratuit *Linia Verde* care stă la dispoziția consumatorilor pentru servicii de consultanță cât și de depunere a petițiilor referitor la relațiile acestora cu furnizorii de energie. Datorită accesului simplu și direct prin intermediul acestui serviciu, pe parcursul anului 2011 numărul de adresări s-a mărit cu mai mult de 20%, atingând un număr de peste 1300 de apeluri, ceea ce a permis Agenției să acorde asistență mai multor petiționari.

2 Activitatea de reglementare

2.1 *Reglementarea sectoarelor energeticii sub aspectul elaborării de acte legislative și normative în domeniu.*

Pe parcursul anului de referință, în contextul angajamentelor asumate de Republica Moldova ca parte semnatară a Tratatului de constituire a Comunității Energetice, au fost elaborate Proiectele de lege privind modificarea legii cu privire la gazele naturale, nr. 123/23.12.2009 și a legii cu privire la energia electrică, nr. 124/23.12.2009. Proiectele în cauză au fost elaborate, în special, întru transpunerea Directivei 2005/89/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 ianuarie 2006 privind măsurile menite să garanteze siguranța aprovizionării cu energie electrică și investițiile în infrastructură și a Directivei 2004/67/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 aprilie 2004 privind măsurile menite să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale. De asemenea, au fost operate alte modificări necesitate a cărora a apărut la aplicarea Legilor nr. 123/23.2009 și nr. 124/23.12.2009.

De asemenea ANRE a elaborat un proiect de modificare a Legii energiei regenerabile. Modificările vizează, în principal, introducerea unor instrumente de stimulare a producerii și a utilizării energiei electrice produse din SRE, în particular, a tarifelor feed-in pentru energia electrică, diferențiate pe tipuri de tehnologii și capacitate instalată; introducerea unor limite pentru capacitățile maxime instalate pe teritoriul Republicii Moldova pentru unele tehnologii de producere a energiei din SRE (inițial, pentru instalațiile eoliene și fotovoltaice); condiționarea implementării unor instalații de producere a energiei electrice și a combustibilului regenerabil din SRE, performante, cu randament înalt; și stabilirea procedurii de licențiere pentru activitățile din domeniul SRE, care sunt supuse licențierii în conformitate cu Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, nr. 451 din 30.07.2001

După definitivarea completă, Proiectele de lege menționate urmează a fi promovate de Ministerul Economiei pentru aprobare în Guvern și în Parlamentul Republicii Moldova.

Întru transpunerea Regulamentului nr.1228/2003/EC privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică, modificat prin Decizia Comisiei Europene nr. 2006/770/EC de modificare a anexei la Regulamentul nr.1228/2003 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică, ANRE a definitivat Proiectul Regulamentului cu privire la atribuirea și gestionarea capacității interconectorilor sistemelor electroenergetice și referitor la mecanismele de soluționare a problemei congestiilor în sistemul electroenergetic. Proiectul în cauză a fost inițiat în 2010 și va fi supus aprobării de către Consiliul de Administrație al ANRE după aprobarea Proiectului de lege privind modificarea și completarea Legii cu privire la energia electrică.

A fost definitivat și Proiectul regulamentului cu privire la condițiile de acces la rețelele de transport al gazelor naturale, care este supus avizării și consultării cu părțile interesate și va fi aprobat pe parcursul anului 2012. Acest proiect a fost elaborat întru executarea angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova, proiectul vizează transpunerea Regulamentului nr. 1775/2005/CE privind condițiile de acces la rețelele de transport al gazelor naturale.

Pe parcursul anului 2011, întru ajustarea legislației secundare în domeniul sectorului energetic cu Legea cu privire la gazele naturale, nr. 123-XVIII din 23.12.2009 și Legea cu privire la energia electrică, nr. 124- XVIII din 23.12.2009, în temeiul art. 54, alin. (5) și art. 52, alin. (6) din Legile menționate, ANRE a modificat o parte de acte normative existente și a elaborat o serie de acte normative noi.

Astfel, a fost elaborat și aprobat Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, în redacție nouă, și Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale. Astfel, în favoarea consumatorilor finali, au fost instituiți indicatorii de calitate, care reflectă continuitatea livrării energiei electrice și a gazelor naturale, precum și consecințele nerespectării de către operatorii de rețea, a valorilor minime stabilite ale acestor indicatori. Una din sancțiunile stabilite pentru nerespectarea de către operatorii de rețea a indicatorilor de calitate este reducerea tarifului.

De asemenea, a fost elaborat și aprobat Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea gazelor naturale, în redacție nouă.

Pentru soluționarea unor probleme ce țin de extinderea rețelelor de distribuție a gazelor naturale și a rețelelor electrice de distribuție, ANRE a elaborat și aprobat Regulamentele cu privire la extinderea rețelelor electrice de distribuție și a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, în redacție nouă. Astfel, în conformitate cu art. 6 din Legea nr. 123/23.12.2009, în contextul solicitărilor parvenite la Agenție din partea antreprenorilor în legătură cu extinderea rețelelor electrice de distribuție și a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, actele normative menționate au instituit în sarcina operatorului rețelei de distribuție obligația de a extinde rețelele de distribuție și în cazul dezvoltării zonelor industriale, în conformitate cu planurile de urbanism sau dezvoltare a teritoriului.

Concomitent, întru executarea funcțiilor ANRE stabilite prin art. 8 din Legile cu privire la gazele naturale și energia electrică, pe parcursul anului 2011 a fost definitivat Proiectul Regulamentului privind procedurile de achiziții ale bunurilor, lucrărilor și serviciilor utilizate în activitatea întreprinderilor din sectorul energetic. După sintetizarea recomandărilor și a sugestiilor parvenite din partea părților consultate, Proiectul urmează să fie supus spre aprobare Consiliului de Administrație al ANRE.

Pentru anul 2012, potrivit Planului de lucru, Agenția va continua ajustarea legislației secundare la prevederile Legii cu privire la energia electrică și a Legii cu privire la gazele naturale. Ca urmare, în perioada menționată urmează să fie elaborate Proiectul regulamentului cu privire la dirijarea prin dispecer a sistemului electroenergetic, Proiectele regulamentelor cu privire la procedura de schimbare de către consumatorul final a furnizorului de gaze naturale și, respectiv, de energie electrică, Proiectul regulamentului privind principiile de planificare, aprobare în scopuri tarifare și efectuare a investițiilor în sectorul energetic și sectorul de gaze naturale, etc. De asemenea, vor fi modificate Normele tehnice ale rețelelor electrice de transport, a Regulilor pieței energiei electrice și a gazelor naturale, a Regulamentelor de furnizare a energiei electrice și furnizare a gazelor naturale în legătură cu separarea legală a activităților de distribuție și furnizare a energiei electrice și gazelor naturale, și necesitatea implementării etapelor ulterioare de liberalizare a pieței de energie electrică. Din aceste considerente vor fi elaborate și noi Metodologii de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru energia electrică și gazele naturale .

3 Licențierea activităților de antreprenoriat în sectorul energetic

3.1 Eliberarea licențelor și reglementarea activităților titularilor de licențe de pe piața energiei electrice și a gazelor naturale

În anul 2011 au fost monitorizate activitățile licențiate, desfășurate de către titularii de licențe. În acest sens a fost efectuat controlul activității ce ține de respectarea normelor de calitate a serviciilor de furnizare a energiei electrice, prestate consumatorilor de către titularii de licențe ÎCS „RED Union Fenosa” SA (în r-nele Cahul și Ștefan Vodă); „RED Nord” SA (în r-nele Glodeni și Rîșcani). Au fost monitorizate activitățile licențiate și s-a efectuat controlul planificat privind respectarea de către „Ștefan-Vodă-Gaz” SRL, „Orhei-gaz” SRL și „Gagauz-Gaz” SRL a condițiilor de licențe, precum și prin efectuarea controlului inopinat privind activitățile licențiate desfășurate de către „Belvilcom” SRL și ÎM „Sef-Gaz” SRL. În cadrul controlului efectuat, titularii de licență respectivi au fost atenționați să respecte prevederile legislației și a condițiilor de licențele pe care le dețin aceștia.

Referitor la procesele judiciare în domeniul licențierii menționăm că pe parcursul anului 2011, ANRE a participat în calitate de pârât la examinarea cauzei civile inițiate de SA „Moldovagaz” prin cererea de chemare în judecată privind eliberarea licenței pentru furnizarea gazelor naturale la tarife nereglementate. Dosarul se află pe rol în instanța de judecată.

Tabelul 1. Licențe în anul 2011 pe piața energiei electrice și a gazelor naturale

Nr.d/o	Piața energetică	Licențe valabile la 31.12.2011	Licențe eliberate și prelungite în 2011	Licențe retrase, în baza cererii
1	Energie electrică	21	2	0
2	Gaze naturale	59	15	0
	Total	80	17	0

În temeiul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 815 din 02.08.05 *cu privire la regularizarea fluxurilor de mărfuri ce constituie obiectul activității de comerț exterior a Transnistriei* (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 104-106/859) ANRE a eliberat în 2011 Societății pe acțiuni de tip închis “Молдавская ГРЭС» a câte o licență pentru producerea energiei electrice pe un termen de șase luni.

3.2 Eliberarea licențelor și reglementarea activităților titularilor de licențe de pe piața produselor petroliere

Pe parcursul anului 2011 Agenția a eliberat în total 21 licențe pentru activitățile de pe piața produselor petroliere, dintre care 13 titulari și-au prelungit activitatea pentru următorii 5 ani. Informația la acest capitol este plasată în tabelul de mai jos:

Tabelul 2. Licențe eliberate pentru desfășurarea activităților pe piața produselor petroliere în anul 2011

#	Genurile de activitate	Numărul licențelor eliberate
1	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei	0
2	Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare certificate	8
3	Importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat	2
4	Comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare certificate	11
Total		21

În anul 2011 Agenția a eliberat licențe la **2** agenți economici (*Î.M. „Rompetrol Moldova” S.R.L. și „Comerț Gaz” S.R.L.*) privind activitatea de *Import și comercializarea cu ridicata a gazelor lichefiate*. În același timp, pe parcursul anului 2011, titularii de licență existenți și-au extins rețeaua de stații de alimentare cu produse petroliere, prin procurarea, închirierea și construcția de noi stații. La cererea Titularilor de licențe, după verificarea conformării cu exigențele legislației a documentației prezentate, Agenția a eliberat **127** de copii autentificate de pe licențele de care dispuneau, inclusiv **59** la activitatea de comercializare cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare și **68** - la comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare.

La solicitarea titularilor de licențe, în anul 2011, de către Agenție au fost retrase **9** licențe, inclusiv **21** copii autentificate de pe aceste licențe.

Informațiile privind agenții economici, cărora li s-au acordat licență și a celor cărora le-au fost retrase licențele de activitate de pe piața produselor petroliere, au fost prezentate trimestrial Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, conform prevederilor legislației.

Agenția trimestrial a publicat în mass-media lista titularilor de licență ce activează pe piața produselor petroliere, de energie electrică și de gaze naturale.

În prezent pe piața produselor petroliere sunt valabile **173** licențe pentru diferite genuri de activitate, inclusiv **22** - pentru importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei și **9** licențe pentru importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat. În total, în Republica Moldova funcționează **586** stații (certIFICATE) de alimentare **cu benzină și motorină** și **370** stații (certIFICATE) de alimentare **cu gaz lichefiat**. Informația în acest sens, mai detaliată, este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabelul 3. Numărul titularilor de licență care activează pe piața produselor petroliere

Nr. d/o	Genul de activitate	Numărul titularilor de licență	Numărul copiilor autentificate de pe licență, eliberate titularilor de licență pentru fiecare stație certificată
1	Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei	22	--
2	Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare certificate	81	586

3	Importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat	9	--
4	Comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare certificate	61	370
Total		173	956

Permanent este monitorizată respectarea de către importatorii și vânzătorii de produse petroliere a principalei Metodologii de formare și aplicare a prețurilor la produsele petroliere.

4 Calitatea serviciilor

4.1 Calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice

Nivelul calității serviciilor de distribuție a energiei electrice pe parcursul anului 2011 s-a evaluat conform prevederilor Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 406 din 25.02.2011.

Pe parcursul anului 2011, cei trei operatori ai rețelelor de distribuție, „RED Union Fenosa” S.A., „RED-Nord” S.A. și „RED Nord-Vest” S.A. au deservit un număr total de 1 282 068 consumatori de energie electrică.

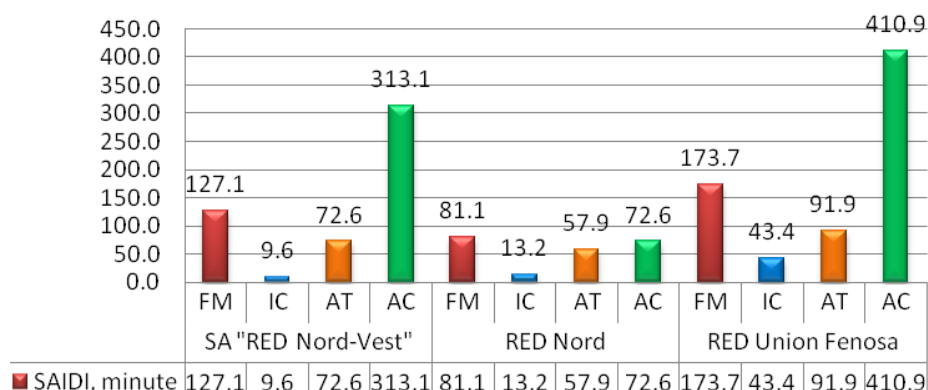
Ținând cont de problematica adresărilor cetățenilor către Agenție, se constată că cea mai mare parte din solicitările cu privire la calitatea serviciilor, se referă la continuitatea alimentării cu energie electrică. În continuare, analiza se va axa în special pe această problemă.

Continuitatea alimentării cu energie electrică

Pentru analiza continuității, conform Regulamentului, se utilizează indicatorii generali de continuitate (SAIDI, SAIFI, CAIDI), care reflectă situația în general pe întreprindere referitor la întreruperile neprogramate (avariate), și indicatorii garanți, care vizează fiecare consumator final în parte.

Pentru anul 2011 a fost stabilită o valoare a indicatorului SAIDI=600 minute (10 ore). Informația prezentată de operatori în rapoarte este reflectată în **Diagrama 1**.

Diagrama nr. 1 Nivelul indicatorului SAIDI, minute

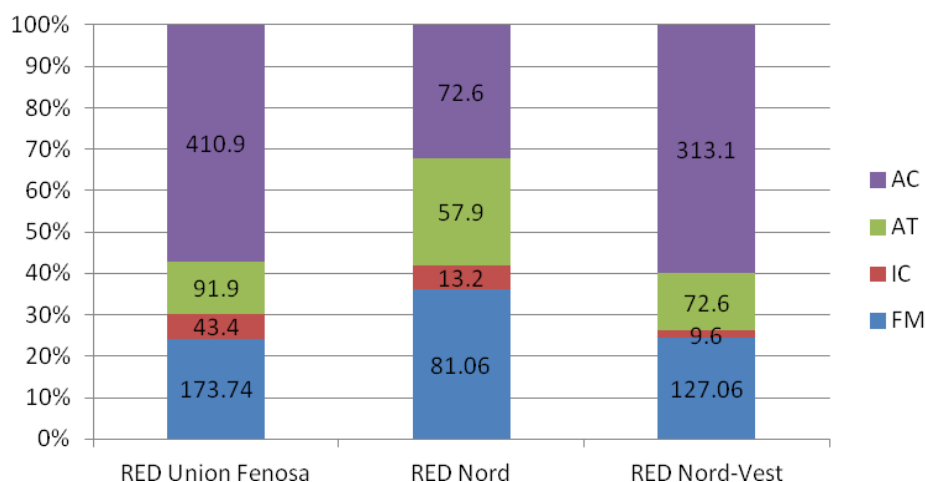
Indicatorul SAIDI reflectă durata medie de întrerupere a livrărilor de energie în sistem, pe parcursul perioadei de referință, și a fost calculat pentru întreruperi generate din diferite cauze:

- FM – forță majoră și condiții meteorologice deosebite,
- IC- defecte în instalațiile de utilizare ale consumatorilor;
- AT – acțiuni ale persoanelor terțe;
- AC – alte cauze.

Operatorii rețelelor de distribuție sunt responsabili de întreruperile produse în „alte cauze”. Astfel, ținând cont și de practica internațională, nivelul SAIDI stabilit de Regulament (pentru anul 2011 – 600 minute), este calculat anume pentru acest tip de întreruperi.

În același timp, în diagramă se observă că în afară de întreruperile, de care sunt responsabili operatorii rețelelor de distribuție, în rețea au loc și întreruperi din celelalte cauze, menționate mai sus. Ponderea întreruperilor, în dependență de cauzele acestora, este reprezentată în Diagrama nr.2

Diagrama nr. 2. Ponderea întreruperilor, în dependență de cauze

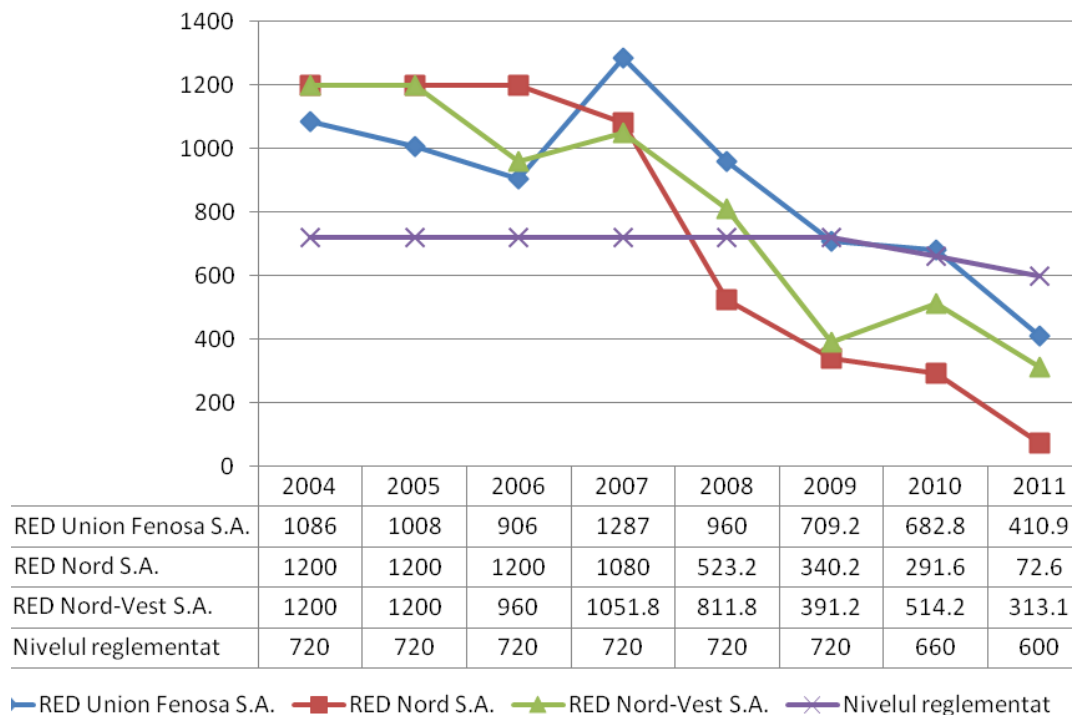
Din diagramă observăm că o pondere destul de înaltă au întreruperile cauzate de forță majoră și condiții meteorologice deosebite.

La acest capitol există o problemă, deoarece nu este elaborat un mecanism strict de determinare și probare a situațiilor de forță majoră. Astfel, la moment Agenția acceptă excluderea din calculul indicatorului anual a unor anumite zile, în care au avut loc evenimente de forță majoră sau condiții deosebite, în baza adresărilor scrise ale operatorilor de distribuție.

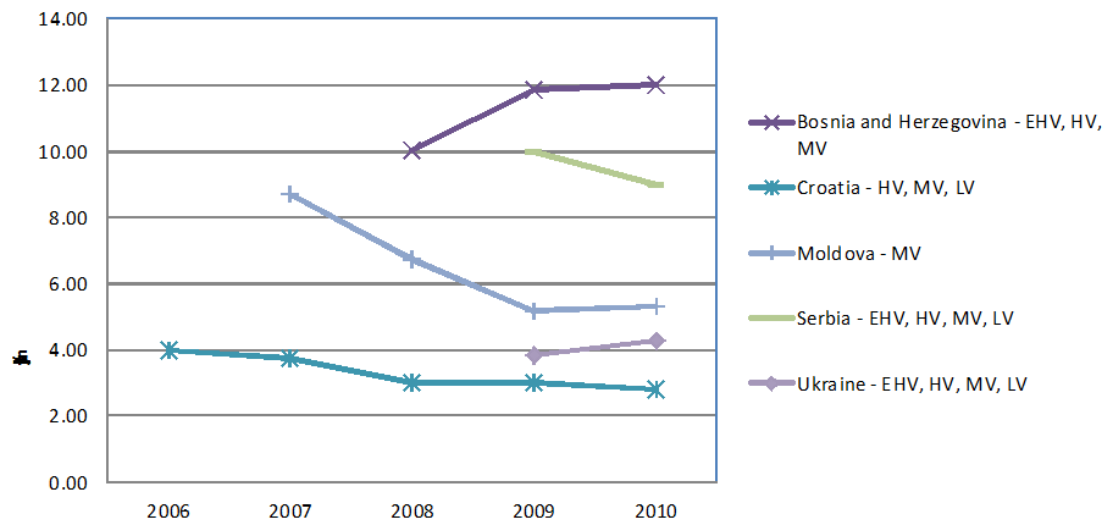
Pentru a face o claritate în problema dată, este oportun de a opera modificări în Regulament, iar zilele cu condiții deosebite să fie determinate în baza unor calcule statistice.

Rezumând cele expuse, se constată că toți operatorii rețelelor de distribuție s-au încadrat în limita indicatorului SAIDI, impusă prin Regulament. Totodată, pe parcursul ultimilor ani, se constată un trend descendent al acestui indicator, respectiv – o îmbunătățire a situației privind întreruperile. În diagrama nr. 3 este reflectat nivelul indicatorului SAIDI, înregistrat de operatorii rețelelor de distribuție din țară, pe parcursul anilor 2004-2011.

Diagrama nr. 3. Nivelul indicatorului SAIDI pe parcursul anilor 2004 - 2011 (minute)

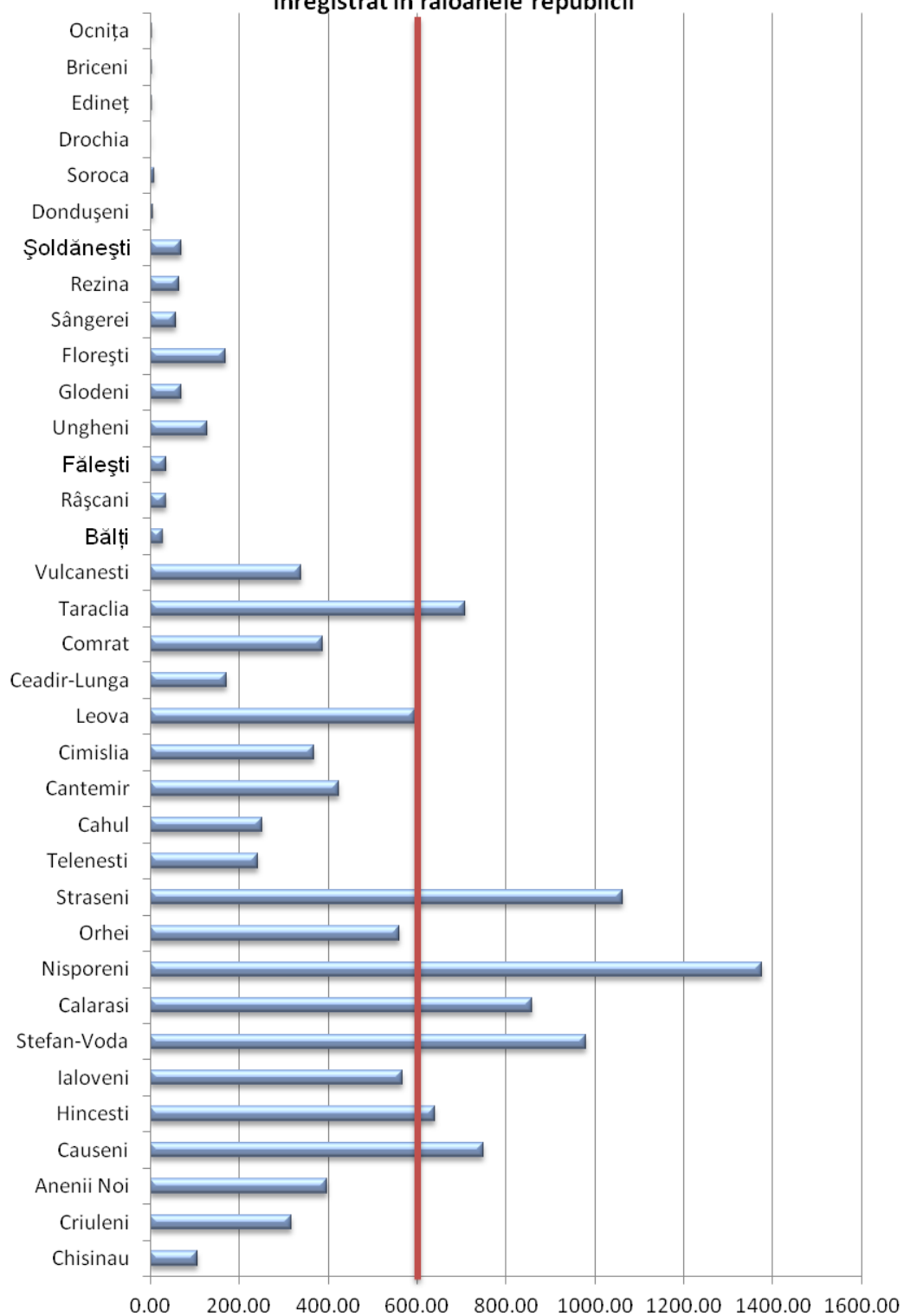

De menționat faptul că în anul 2011, Moldova a participat în premieră la elaborarea unui raport cu privire la calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice în țările membre ale Comunității Energetice. În următoarea diagramă putem observa nivelul SAIDI (în ore) în Republica Moldova, comparativ cu țările vecine, în ce privește continuitatea alimentării cu energie electrică a consumatorilor.

Cu toate că în general pe întreprinderi situația privind întreruperile avariate tinde să se îmbunătățească, în unele zone ale țării continuitatea alimentării cu energie electrică a consumatorilor rămâne în continuare la un nivel destul de scăzut, fapt ce generează un număr mare de adresări din partea consumatorilor.

Nivelul indicatorului SAIDI (minute)
înregistrat în raioanele republicii

Din diagramă se observă că raioanele cu cele mai mari probleme la capitolul continuitate sunt raioanele Nisporeni, Strășeni, Ialoveni și Călărași, care se află în teritoriul autorizat al întreprinderii „RED Union Fenosa” S.A.. Este necesar ca întreprinderea să acorde o atenție sporită acestor zone, urmînd să se opereze corectările respective în planurile de investiții.

Indicatorii garanțați de continuitate

În afară de indicatorii generali, pentru nerespectarea cărora Agenția poate aplica operatorilor rețelelor de distribuție penalități sub formă de reduceri de tarif, Regulamentul prevede și indicatori garanțați, care se stabilesc pentru fiecare consumator final în parte. De exemplu, Regulamentul stabilește durata admisă a unei întreruperi (programate sau neprogramate), numărul admis de întreruperi pe parcursul unui an.

Din rapoartele prezentate se constată că per total, **125 536** de consumatori de pe teritoriul republicii au avut dreptul, în anul 2011, să solicite unităților de distribuție plata compensațiilor pentru nerespectare numărului admis de întreruperi programate și neprogramate. În cazul în care toți acești consumatori ar fi solicitat plata compensațiilor – întreprinderile ar fi achitat cel puțin **4 789 700 lei**.

Informația detaliată, pe fiecare întreprindere, este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul 4. Numărul de consumatori pentru care s-a depășit numărul admis de întreruperi, și obligațiile de plată a compensațiilor, în cazul solicitărilor de la consumatorii afectați.

	Întreruperi programate	Întreruperi Neprogramate	Obligații de plată a compensațiilor, Lei
RED Nord	14508	4711	384380
RED Nord-Vest	66459	28271	1894600
RED Union Fenosa	0	125536	2510720

În pofida acestui fapt, pe parcursul anului 2011 întreprinderile au achitat 0 lei compensații consumatorilor. În mare măsură acest fapt se datorează informării insuficiente a consumatorilor. Totodată, plata ccompensațiilor la cerere, așa cum prevede Regulamentul, este o procedură destul de anevoioasă. Din aceste considerente, este necesar de a pregăti o bază informațională pentru aplicare, în viitor, a plăților automate în cazul nerespectării indicatorilor de calitate.

4.2 Calitatea serviciilor de distribuție a gazelor naturale

Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale a fost aprobat la 09.06.2011, și a fost pus în aplicare începînd cu 11.11.2011.

Conform prevederilor Regulamentului, titularii de licență au prezentat rapoarte atât cu privire la indicatorii de calitate a gazelor naturale furnizate consumatorilor cât și rapoarte referitor la calitatea serviciilor prestate, pe parcursul anului 2011.

Toate întreprinderile aferente S.A. "Moldovagaz" au raportat indicatori de performanță de 90 - 100 % la parametrii solicitați. De asemenea și ceilalți operatori de rețea, au raportat indicatori de performanță de 90 - 100 % la toți parametrii solicitați.

Întreprinderile aferente S.A. "Moldovagaz" au înregistrat pentru anul 2011, 650 de întreruperi planificate, dintre acestea în 596 de cazuri reconectarea a fost relizată în termenii stabiliți, realizând un indicator de performanță, per total, de 91,69 %. Toate cele 650 de cazuri de întreruperi au fost anunțate de către operatorii de rețea din timp, conform cerințelor în vigoare.

Întreruperi neplanificate au fost înregistrate în număr de 185 per total, toate fiind anunțate din timp, conform normelor stabilite. Dintre cele 185 de întreruperi neprogramate, în 181 de cazuri reconectarea a avut loc în perioada de timp optimă, înregistrând un indicator de performanță de 97, 83 %.

Pe perioada anului 2011 întreprinderile aferente S.A. "Moldovagaz" au primit 4968 de cereri pentru avizele de racordare, dintre care au realizat în termen 4808 cereri, iar 160 de cazuri au fost refuzate din motive întemeiate, cum ar fi incapacitatea tehnică a rețelelor etc. Prin urmare, operatorii de rețea au satisfăcut în termeni adecvați, 100% dintre cererile pentru obținerea avizelor de racordare. Pe perioada aceluiași an au fost efectuate 6078 de racordări la rețea, dintre care 6071 în termen, adică o performanță de 99,88 %. Cereri de reconectare au fost înregistrate 2891, realizate în termen fiind 2891, adică 100 %.

Cei mai mici indicatori de performanță au fost înregistrați la SRL "Gagauz-Gaz" și la SRL "Cimișlia-Gaz". Informația detaliată pentru fiecare întreprindere în parte poate fi studiată în tabelele din Anexă.

Dintre ceilalți operatori de rețea, întreprinderi neafiliate S.A. "Moldovagaz", au prezentat rapoarte doar 5 întreprinderi. Au fost raportate 42 de întreruperi planificate, toate fiind realizate în termen. Anunțate au fost doar 41, fiind înregistrat un coeficient de performanță de 97,61 %. Întreruperi neplanificate au fost înregistrate 9 toate fiind realizate în termen și anunțate din timp. Pe perioada anului 2011 au fost înregistrate, în total, 284 cereri de aviz de racordare, dintre care 5 au fost respinse, iar restul 279 au fost realizate în termen regulamentar, astfel înregistrându-se un indicator de performanță de 100 %. Au fost înregistrate 619 cereri de racordare, toate realizându-se în termeni adecvați. Reconectări au avut loc 74, toate în perioada de timp, specificată în Regulament.

5 Politica tarifară promovată de ANRE

Politica tarifară promovată de ANRE, conform legislației Republicii Moldova și practicii internaționale, se bazează pe următoarele principii:

- acoperirea costurilor minim necesare pentru procurarea resurselor energetice, acoperirea cheltuielilor de producere, transport, distribuție și de întreținere a mijloacelor fixe;
- utilizarea eficientă a resurselor energetice, materiale și umane în sector, prevederea unei rate rezonabile de profit pentru întreprinderile energetice, care le-ar asigura o dezvoltare continuă;
- stimularea eficienței managementului întreprinderilor energetice și reducerii pierderilor tehnice și comerciale;
- protecția drepturilor consumatorilor.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 124-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică a fost elaborată și aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 411 din 27 aprilie 2011 Metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice.

Motivele principale, care au stat la baza elaborării unei noi Metodologii constau în următoarele: (I) expirarea termenului de valabilitate a Metodologiei determinării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciile de transport și dispecerat a energiei electrice, aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 114 din 26 decembrie 2003; (II) necesitatea stabilirii de condiții și reguli clare, univoce și de aplicabilitate unică, conforme legii, la determinarea și ajustarea costurilor și tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice consumatorilor și furnizorilor, prestat de Întreprinderea de Stat „Moldelectrica”.

Implementarea noii Metodologii tarifare asigură: (a) o mai mare transparență la formarea tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice prin stabilirea de criterii și principii de calcul a costurilor separat, în funcție de categoriile de rețele utilizate pentru activitățile de transport al energiei electrice; (b) determinarea corectă a consumurilor și cheltuielilor aferente transportului energiei electrice în parte pe diferite categorii ale rețelelor de transport; (c) stimularea investițiilor în dezvoltarea, modernizarea și reconstrucția capacităților de transport și dispecerat a energiei electrice prin trecerea la determinarea rentabilității în baza metodei costului mediu ponderat al capitalului; (d) determinarea operatorului rețelei de transport și de sistem de a eficientiza activitatea și a minimiza costurile.

De asemenea, reieșind din prevederile legislației Republicii Moldova și având drept scop elaborarea mecanismului unic de stabilire a tarifelor, întru asigurarea fiabilă a consumatorilor cu energie termică la costuri minime, strict necesare producerii, transportării, distribuției și furnizării energiei termice, a fost elaborat proiectul Metodologiei de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru energia termică livrată consumatorilor. Actualmente, proiectul definitivat al Metodologiei nominalizate, urmare a examinării și avizării regulamentare de către autoritățile administrației publice și întreprinderile vizate, este prezentat, conform legislației, pentru coordonare Guvernului Republicii Moldova.

5.1 Activitățile de actualizare a tarifelor la gaze naturale, la energie electrică și termică

Republica Moldova se deosebește de toate țările din regiune prin faptul, că importă practic sută la sută resurse energetice primare, prețul de procurare al cărora se stabilește în valută străină, de regulă în dolari SUA, reieșind din prețurile de piață mondială sau regională. În asemenea situație, costul resurselor energetice importate, asupra căruia cursul de schimb al valutei naționale în raport cu dolarul SUA are un impact decisiv, reprezintă factorul obiectiv principal, care influențează direct asupra nivelului tarifelor la gazele naturale, precum și, în consecință, la energia electrică și termică.

5.1.1 Tarifele la gazele naturale

La examinarea și aprobarea tarifelor valabile pentru anul 2011, în luna ianuarie tariful mediu la gazele naturale determinat de ANRE a constituit 4 599 lei/1000 m³, în creștere comparativ cu tariful în vigoare în perioada anterioară de gestiune (4 098 lei/1000 m³) cu 501 lei/1000 m³, sau 12,2 %.

Cauzele principale ale modificării tarifului au constat în majorarea prețului mediu anual de procurare a gazelor naturale importate și fluctuația cursului de schimb. Astfel, prețul mediu anual de procurare a gazelor naturale a fost estimat la 304,57 USD/1000 m³, în creștere cu 16,2 % comparativ cu cel prevăzut în tariful anterior (262,04 USD/1000 m³). Însă, grație reducerii ratei de schimb, de la 12,64 lei/USD în tariful anterior la 12,3 lei/USD în tariful pentru anul 2011, în valută națională modificarea prețului mediu anual de procurare a gazelor naturale importate a înregistrat o creștere mai lentă, de 14,2 %.

O altă cauză a modificării tarifului la începutul anului 2011 a fost necesitatea majorării cheltuielilor pentru deservirea și întreținerea rețelelor de gaze, în legătură cu sporirea lungimii rețelelor de transport și distribuție, creșterea numărului de consumatori, ajustarea cheltuielilor la indicele prețurilor de consum. Or, de notat, că ponderea factorului nominalizat în impactul de majorare a reprezentat 1,1 %.

Este de menționat impactul diminutiv substanțial asupra majorării tarifelor ca urmare a inițierii implementării Metodologiei de calcul al consumurilor tehnologice și al pierderilor tehnice de gaze naturale în rețelele de distribuție, aprobată prin Hotărârea ANRE nr. 398 din 31 decembrie 2010. Astfel, nivelul consumului tehnologic și al pierderilor de gaze naturale în rețelele de distribuție admise pentru anul 2011 a constituit 32,8 mil. m³ (3,03 %), mai redus decât cel solicitat de S.A. „Moldovagaz” (57,9 mil. m³) cu 25,1 mil. m³, sau de 1,8 ori. Complementar la impactul diminutiv de notat și rezultatul rectificării, conform calculelor suplimentare, a nivelului pierderilor din rețelele de transport – de la 58 mil. m³ la 55,9 mil. m³.

Urmare a creșterii prețurilor de achiziție a gazelor naturale procurate de la S.A.D. „Gazprom” din Federația Rusă peste prognozele de la începutul anului 2011, pe parcursul anului de referință a fost necesară o altă ajustare a tarifelor. Din 1 octombrie 2011 au fost aprobate tarife noi de livrare a gazelor naturale. Tariful mediu calculat pentru

trimestrul patru a fost de 5 666 lei/1000 m³, în creștere cu 1067 lei/1000 m³, sau 23,2 % comparativ cu cel determinat din februarie (4 599 lei/1000 m³).

Factorul determinant a derivat din creșterea prețului de procurare a gazelor naturale, care în trimestrul patru al anului 2011 a avut valoare de 400,47 dolari SUA/1000 m³, cu 26,6 % mai mare comparativ cu prețul estimat pentru această perioadă la aprobarea tarifelor din februarie (316,26 dolari SUA/1000 m³). Or, reducerea cursului de schimb, pentru trimestrul patru - 11,9 lei/USD, a atenuat modificarea prețului de procurare a gazelor naturale importate, în valută națională fiind înregistrată o creștere mai lentă – cu 22,5 %.

5.1.2 Tarifele la producerea energiei electrice, energiei termice și de livrare a energiei termice consumatorilor finali

În legătură cu modificarea din ianuarie 2011 a tarifelor la gazele naturale livrate centralelor electrice cu termoficare (CET) și centralelor termice pentru producerea și aprovizionarea cu energie termică a consumatorilor de tip urban prin sistemele de alimentare centralizată, în baza materialelor prezentate de întreprinderile din sector, ANRE a efectuat analizele de rigoare și a ajustat tarifele de producere și de livrare a energiei electrice și termice.

Astfel, ANRE a stabilit următoarele tarife la energia electrică: produsă de S.A. „CET-2” – 129,22 bani/kWh (+17,0 %) și produsă de S.A. „CET Nord” – 125,15 bani/kWh (+1,2 %); la energia termică: produsă de S.A. „CET-1” – 580,26 lei/Gcal (+9,6 %), produsă de S.A. „CET-2” – 499,53 lei/Gcal (+18,0 %).

De asemenea, în conformitate cu noile sale atribuții legale, ANRE a acceptat, în rezultatul analizei și a mai multor rectificări, aprobarea tarifelor de livrare a energiei termice consumatorilor finali de către: S.A. „Termocom” – 898 lei/Gcal (+9,4 %), S.A. „CET Nord” - 988 lei/Gcal (+8,5 %), precum și pentru alți nouă operatori prestatori de servicii publice de alimentare cu energie termică prin sisteme centralizate.

În rezultatul majorării tarifelor la gazele naturale, începând cu 1 octombrie 2011, factor obiectiv cu impact determinant asupra tarifelor de producere a energiei electrice și termice și de livrare a energiei termice consumatorilor finali, în aceeași perioadă a fost iminentă și actualizarea tarifelor pentru CET-uri și centralele termice pentru producerea și aprovizionarea cu energie termică a consumatorilor de tip urban prin sistemele de alimentare centralizată.

Majorarea tarifelor la energia electrică și energia termică produsă și de livrare a energiei termice consumatorilor finali a fost generată de: (a) actualizarea tarifelor la gazele naturale livrate CET-urilor și centralelor termice pentru producerea și aprovizionarea cu energie termică a consumatorilor de tip urban prin sistemele de alimentare centralizată, de la 4 144 lei/1000 m³ la 5 237 lei/1000 m³, cu 26,4 la sută; (b) modificarea, ajustarea volumelor anuale de producere a energiei electrice și energiei termice și a volumelor de livrare a energiei termice consumatorilor finali; (c) devierile financiare (veniturile suplimentare/pierderile financiare) obținute de către întreprinderi în anul 2010 și 9 luni ale anului 2011.

Reieșind din costurile actualizate, veniturile și volumele livrărilor prognozate pentru perioada octombrie–decembrie 2011, au fost calculate tarifele de producere și de livrare a energiei electrice și a celei termice de către CET-uri. Tarifele pentru S.A. „CET-1” au fost stabilite la energia electrică în mărime de 166,14 bani/kWh (+9,0 %), la energia termică –

718,55 lei/Gcal (+23,8 %); pentru S.A. „CET-2” la energia electrică – 158,63 bani/kWh (+22,8 %), la energia termică – 587,87 lei/Gcal (+17,7 %); la S.A. „CET Nord” la energia electrică – 137,11 bani/kWh (+9,6 %) și la energia termică livrată consumatorilor – 1056 lei/Gcal (+6,9 %).

Totodată, tariful la energia termică livrată consumatorilor de S.A. „Termocom” a fost majorat cu 89 lei/Gcal (+9,9%) de la 898 lei/Gcal până la 987 lei/Gcal, cauzat de majorarea tarifului de procurare a gazelor naturale și de creșterea tarifelor de procurare a energiei termice de la S.A. „CET-1” și S.A. „CET- 2” comparativ cu cele incluse în tariful anterior.

În afară de cele două tarife de livrare a energiei termice consumatorilor finali (pentru S.A. „Termocom” și S.A. „CET-Nord”), au fost aprobate tarifele și pentru alți 12 operatori prestatori de servicii publice de alimentare cu energie termică prin sisteme centralizate. În această ordine de idei pentru Î.M. „Servicii Publice Cimișlia” tariful a fost menținut la nivelul aprobat anterior (1 432 lei/Gcal) pe motiv, că devierea de la costurile inițiale totale reglementate nu a fost mai mare de 3 %, iar pentru Î.M. „Rețelele Termice Ștefan-Vodă” tariful a fost micșorat cu 5,5 % și stabilit în mărime de 1 386 lei/Gcal grație, în special, impactului diminutiv al majorării volumului energiei termice livrate util consumatorilor.

Concomitent, pentru celelalte întreprinderi, de regulă, creșterea tarifelor de livrare a energiei termice consumatorilor finali a fost cuprinsă între 4,1 % (Î.M. „Termogaz” (mun. Bălți), tariful 1 090 lei/Gcal) și 39,8 % (Î.M. „Antermo” Anenii Noi – 1 472 lei/Gcal). Printre acestea se încadrează: S.A. „Apă-Canal Chișinău”, tariful stabilit – 1 093 lei/Gcal, Î.M. „Rețelele Termice Călărași” – 1 766 lei/Gcal, Î.M. „Rețelele Termice” (mun. Comrat) – 1 273 lei/Gcal, Î.M. „Centrale și Rețele Termice” (or. Orhei) – 1 378 lei/Gcal, S.A. „Comgaz-Plus” (or. Ungheni) – 1 326 lei/Gcal, care au înregistrat o majorare între 13,4-18,7 la sută.

Însă, pentru 3 întreprinderi (S.A. „Rețelele Termice Cahul”, Î.M. „Rețelele Termice Glodeni” și Î.M. „Rețelele Termice Criuleni”) majorarea tarifelor de livrare a energiei termice consumatorilor a fost mai esențială (corespunzător 56,1 %, 60,9 % și 73,4 %) deoarece acestea nu fuseseră ajustate din anul 2008, or, dat fiind intervalul de timp menționat, creșterea tarifului de procurare a gazelor naturale de către aceste întreprinderi a fost mai esențială decât în cazul altor întreprinderi.

5.1.3 Tarifele de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali

Pornind de la cuantumul tarifelor de producere a energiei electrice de către CET-uri și clauzele contractelor de procurare a energiei electrice de la CERS Moldovenească și de import din Ucraina, ANRE a stabilit, începând cu luna aprilie 2011, tarife noi de livrare a energiei electrice consumatorilor de către operatorii rețelelor de distribuție.

Conform calculelor bazate pe costurile solicitate și rectificările ulterioare efectuate de ANRE, tariful mediu de furnizare a energiei electrice pentru consumatorii deserviți de Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. din aprilie 2011 a fost determinat în mărime de 144 bani/kWh, cu 8,3 % în creștere față de tariful anterior, iar tariful mediu de livrare pentru consumatorii deserviți de S.A. „RED Nord” și S.A. „RED Nord-Vest” (la etapa dată de reglementare tarifară a fost menținut tariful unic prin redirectionarea parțială a fluxurilor de energie electrică procurată) - 154 bani/kWh, în creștere cu 7,6 %.

Factorii obiectivi, care au condus la majorarea tarifelor de furnizare a energiei electrice, au constat în: (a) majorarea prețului mediu de procurare a energiei electrice de la producătorii și furnizorii de energie în mediu cu 8,0 %; (b) tariful majorat pentru serviciul de

transport al energiei electrice cu 7,0 %; (c) ajustarea costurilor reieșind din valoarea parametrilor de actualizare pentru anul 2011; (d) efectuarea de către întreprinderile de distribuție în anul 2010 a investițiilor cu impact asupra costului de capital; (e) modificarea venitului suplimentar / pierderilor financiare obținute de întreprinderi în anul precedent.

De menționat, că conform Legii nr. 124-XVIII din 23.12.2009 cu privire la energia electrică tarifele de furnizare a energiei electrice au fost pentru prima dată aprobate ca tarife diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice la care sunt racordate instalațiile de utilizare ale consumatorilor. Principiul de diferențiere a tarifelor pe nivel de tensiune este bazat pe determinarea costurilor reale, care trebuie să fie suportate de categoria respectivă de consumatori la punctele de delimitare între rețelele de distribuție și instalațiile de utilizare ale consumatorului, având drept principiu eliminarea graduală a subvențiilor încrucișate.

În același timp, de notat, că ANRE nu a procedat la ajustarea tarifelor de livrare a energiei electrice consumatorilor finali concomitent cu actualizarea tarifelor de producere a energiei electrice din octombrie 2011 pe motiv că, potrivit calculelor, cheltuielile operatorilor rețelelor de distribuție a energiei electrice legate de procurarea, distribuția și furnizarea energiei electrice în anul 2011 nu urmau a depăși limita de devieri financiare de 3 %, nivel prevăzut de metodologia tarifară drept condiție pentru menținerea intactă a tarifelor.

5.2 Coordonatele activității ANRE în domeniul politicii tarifare în anul 2012

Conformă cu legislația Republicii Moldova în domeniu, bazată pe cele mai avansate principii ale practicii internaționale de reglementare a tarifelor la serviciile prestate de întreprinderile din sectorul energetic și de gaze naturale, politica tarifară promovată în continuare, inclusiv în anul 2012, se va axa pe perfecționarea metodologiilor tarifare și pe stabilirea unor tarife cât mai adecvate și justificate din punct de vedere economic.

Astfel, în anul 2012 urmează a fi elaborate și aprobate în redacție nouă Metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor la producerea energiei electrice, energiei termice și la apa de adaos și Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru distribuția și furnizarea energiei electrice consumatorilor. Necesitatea elaborării unor noi metodologii de stabilire a tarifelor pentru activitățile specificate este dictată de următorii factori principali: (I) expirarea termenului de valabilitate a actelor metodologice respective existente în domeniu; (II) necesitatea creării unor condiții similare de activitate tuturor întreprinderilor din sector, bazate pe principiile și criteriile moderne de reglementare tarifară.

În contextul exigențelor legale de deschidere pe etape a pieței energiei electrice, de separare legală și funcțională a activității de distribuție de activitatea de furnizare a energiei electrice, a gazelor naturale și, corespunzător, de a se ține în sistemul de contabilitate internă a întreprinderilor de distribuție conturi separate pentru fiecare din activitățile de distribuție și de furnizare, este preconizată pentru anul 2012 elaborarea și aprobarea Regulamentului privind metodele de ținere a contabilității în sectoarele electroenergetic, termoenergetic și al gazelor naturale.

La compartimentul analiza și evaluarea situației economico-financiare a întreprinderilor și a impactului tarifelor aplicate va fi efectuată monitorizarea și analiza comparativă a evoluției principalilor indicatori economico-financiar și a condițiilor de activitate a întreprinderilor din sectorul energetic și de gaze naturale. În context, având drept

principiu relevarea principalelor aspecte ale activității în sectoarele reglementate, sporirea accesibilității și operativității informației analitice, va fi pus în valoare și perfecționat sistemul de indicatori de eficiență pentru analiza comparativă a activității întreprinderilor. Evaluarea rezultatelor activității și analiza situației tehnice și financiare este primordială în procesul de ajustare și stabilire echitabilă a tarifelor, implicit și pentru crearea unor condiții benefice de activitate și dezvoltare a întreprinderilor din sectorul energetic și de gaze naturale.

Întru facilitarea procesului de analiză a activității economico-financiare în sector, conform practicii internaționale, ANRE va ajusta la condițiile actuale de activitate și va aproba în redacție nouă sistemul de raportare, care se prezintă de către titularii de licențe din ramura energetică, ce include formele unice de prezentare a rapoartelor pentru toate întreprinderile energetice reglementate. Grație perfecționării cadrului unic de rapoarte, care va conține toată informația economico-financiară și tehnică necesară, ANRE va optimiza baza informațională utilizată pentru analiza amplă a activității întreprinderilor și determinarea corectă a rezultatelor financiare, a cheltuielilor reale de producție aferente activității de bază și serviciilor auxiliare.

Totodată, în condițiile transferării către ANRE, conform modificărilor recent operate în legislație, a atribuțiilor de aprobare a tarifelor la energia termică livrată consumatorilor finali prin sistemele centralizate, este preconizată organizarea unor seminare cu persoanele responsabile de determinarea tarifelor din cadrul întreprinderilor reglementate prestatoare de servicii publice de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate, având drept obiectiv perfecționarea abilităților de evidență a consumurilor și cheltuielilor și de calculare a tarifelor, conform exigențelor ANRE.

6 Caracteristici ale sectoarelor reglementare de ANRE

6.1. Piața energiei electrice

Tabelul 5. Producția și procurările de energie electrică în perioada 2001-2011

Indicii	2001	2005	2009	2010	2011
Producția de energie electrică (livrată de la liniile electrice de plecare) – total, mil. kWh	1042,9	999,8	865,8	888,1	854,3
incl.: CET-1	115,4	128,9	116,7	82,0	59,8
CET-2	812,6	724,7	639,2	665,4	655,9
CET-Nord	31,5	55,5	53,5	57,1	57,8
NHE Costești	72,2	83,8	54,0	78,3	75,5
alți producători interni	11,2	6,9	2,4	5,3	5,3
Procurările de energie electrică – total, mil. kWh	3194,8	3465,1	3799,6	3915,6	3993,7
incl.: RED Nord	569,7	588,1	638,6	651,0	662,9
RED Nord-Vest	314,9	287,1	330,6	342,4	344,1
RED Union Fenosa	2310,2	2484,3	2749,2	2842,2	2902,5
consumatori eligibili		105,6	81,1	80,0	84,2

Datele prezentate denotă diminuarea volumului de energie electrică produsă în anul 2011 în raport cu anul anterior cu 33,8 mil. kWh (3,8 la sută), constituind 854,3 mil. kWh, concomitent fiind mai mic și în comparație cu nivelul mediu anual de producere a energiei electrice înregistrat în ultimii zece ani cu 62,8 mil. kWh (sau cu 6,9%). Reducerea în comparație cu anul anterior a fost caracteristică pentru toți producătorii de energie electrică autohtoni, cu excepția S.A. „CET-Nord” (creștere nesemnificativă cu 1,2 %), iar cea mai considerabilă diminuare a volumului de producție, cu 27,1 la sută, a fost înregistrată de S.A. „CET-1”, tendința relevându-se deja al doilea an consecutiv.

În contextul celor expuse, este necesar de luat în considerație că volumul de generare a energiei electrice rămâne a fi cu mult sub nivelul consumului, producerea internă (partea dreaptă a Nistrului, exceptând CTE Moldovenească) acoperind doar 21,4 la sută din necesar, cota acesteia fiind în scădere mai mulți ani la rând, inclusiv față de anul precedent cu 1,3 puncte procentuale, în condițiile în care producția s-a micșorat cu 3,8 %, iar consumul a

crescut cu 2,9 la sută. Situația în cauză denotă elocvent, că la etapa actuală continuă să se accentueze starea de vulnerabilitate sporită a sectorului energetic național.

Tabelul 6. Livrările de energie electrică în perioada 2001-2011

Indicii	2001	2005	2009	2010	2011
Livrat util consumatorilor (consumul de energie electrică) – total, mil. kWh	2166,0	2695,1	3210,5	3311,6	3408,7
incl.: RED Nord	391,0	483,2	551,3	564,7	580,1
RED Nord-Vest	181,0	220,3	278,2	288,6	292,8
RED Union Fenosa	1594,0	1881,6	2294,9	2375,9	2449,3
consumatori eligibili	-	101,6	78,7	77,4	81,7
alți consumatori	-	8,4	7,4	5,0	4,8

Conform datelor activității întreprinderilor din sector, în anul 2011 volumul consumului de energie electrică a constituit 3 408,7 mil. kWh, cu 97,2 mil. kWh mai mult decât în anul precedent. Așadar, în 2011 pe piața energiei electrice din Republica Moldova s-a atestat o creștere cu circa 2,9 la sută a consumului de energie electrică, astfel menținându-se trendul de creștere, cu excepția anului 2009, caracteristic pentru întreaga perioadă de timp, începând din anul 2000.

Majorarea consumului de energie a fost atestată în zonele deservite de toți operatorii rețelelor de distribuție a energiei electrice. Cele mai semnificative creșteri ale consumului de energie, de 3,1 % și 2,7 %, au fost înregistrate în zonele deservite de I.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. și, respectiv, S.A. „RED Nord”. În zona deservită de S.A. „RED Nord–Vest” majorarea consumului a alcătuit 1,5%. De asemenea, unicul consumator eligibil, S.A. „Ciment” din Rezina și-a sporit consumul de energie cu 5,6 la sută. Totodată, diminuarea consumului înregistrat de alți consumatori cu 4,0 %, datorită volumelor nesemnificative, nu a avut o influență sesizabilă asupra creșterii generale a consumului.

Tabelul 7. Consumul de energie electrică pe categorii de consumatori

Categoriile de consumatori	2009		2010		2011		2010 / 2009			2011 / 2010		
	mil. kWh	%	mil. kWh	%	mil. kWh	%	mil. kWh	%	p. p.	mil. kWh	%	p. p.
Consumul de energie electrică (livrat util consumatorilor), total	3 210,5	100,0	3 311,6	100,0	3 408,7	100,0	+101,1	+3,1	0,0	+97,1	+2,9	0,0

incl.: gospodării casnice	1448,4	45,1	1512,4	45,7	1 542,8	45,3	+64,0	+4,4	+0,6	+30,4	+2,0	-0,4
din care: urbane	823,2	25,6	855,8	25,9	868,6	25,5	+32,6	+4,0	+0,3	+12,8	+1,5	-0,4
rurale	625,2	19,5	656,6	19,8	674,2	19,8	+31,4	+5,0	+0,3	+17,6	+2,7	0,0
consumatori noncasnici	1762,1	54,9	1799,2	54,3	1 865,9	54,7	+37,1	+2,1	-0,6	+66,7	+3,7	+0,4

Sporirea consumului de energie cu 2,9 la sută se datorează creșterii, în special, a cererii cu 3,7 la sută din partea consumatorilor noncasnici – întreprinderilor industriale, agricole, din comerț, instituțiile bugetare, etc., cât privește gospodăriile casnice, acestea și-au sporit consumul cu circa 2,0 %, inclusiv cele din mediul urban cu 1,5 % și cele rurale cu 2,7 la sută. Urmare a acestor modificări pe categorii de consumatori, a avut loc creșterea ponderii consumatorilor noncasnici cu 0,4 puncte procentuale, de la 54,3% la 54,7%, din contul unei diminuări similare a ponderii consumului gospodăriilor casnice de la 45,7% până la 45,3%.

După cum rezultă din datele privind dinamica fluxurilor de energie în rețelele electrice de distribuție, pe parcursul anului 2011 cele trei întreprinderi de distribuție, exceptând consumatorii eligibili, au procurat energie electrică în volum de 3 909,5 mil. kWh, cu 1,9 % mai multă decât în anul 2010, dar au livrat consumatorilor cu 2,9 la sută mai mult decât în anul precedent (3 322,2 mil. kWh). În așa mod, a continuat tendința benefică din ultimii ani, caracterizată prin micșorarea cotei consumului tehnologic și a pierderilor comerciale în mediu pentru toți operatorii rețelelor de distribuție a energiei electrice cu 0,6 puncte procentuale, de la 13,1 % în 2010 la 12,5 la sută în anul 2011.

Tabelul 8. Pierderile înregistrate de companiile de distribuție a energiei electrice

Companiile de distribuție energiei electrice	Pierderile admise la calcularea tarifului (în % față de energia electrică intrată în rețelele de distribuție)					Pierderile efective (%)				
	2001	2005	2009	2010	2011	2001	2005	2009	2010	2011
RED Nord	19,2	16,0	13,3	13,0	12,5	28,4	14,39	11,08	10,43	9,89
RED Nord-Vest	19,2	16,0	14,0	13,0	12,5	39,9	20,07	13,31	12,98	12,39
RED Union Fenosa	19,2	14,38	13,5	13,0	12,5	28,0	21,44	14,01	13,68	13,11

În aceeași ordine de idei, este relevantă valabilitatea tendinței de micșorare și pe parcursul anului 2011 a consumului tehnologic și a pierderilor comerciale de energie electrică, inclusiv în secțiune pe fiecare operator al rețelei de distribuție. Cele mai semnificative diminuări ale acestui parametru în valoare absolută au avut loc la Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. - cu 7,1 mil. kWh, sau cu 1,9 %, însă întreprinderea dată nici în anul 2011 nu s-a încadrat în cota pierderilor admise pentru anul de referință stabilită de către ANRE, depășind-o cu 0,6 puncte procentuale. În același timp, celelalte două întreprinderi de distribuție, la fel au înregistrat diminuări la acest indicator: „RED Nord” S.A. - cu 2,1 mil.

kWh, sau cu 3,1 %, iar RED Nord-Vest” S.A. - cu 1,7 mil. kWh (cu 3,8 %), acestea deja al cincilea an consecutiv încadrându-se în limitele prestabilite de metodologie.

6.2 Piața energiei termice

Serviciile publice de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate pe parcursul anului 2011 au fost asigurate de către 14 întreprinderi, inclusiv de S.A. „CET-Nord”, S.A. „Termocom”, S.A. „Apă-Canal Chișinău” și alți 11 operatori, care desfășoară activitățile de prestare a serviciilor nominalizate în municipii și orașe.

Tabelul 9. Balanța termoenergetică pentru anul 2011

Denumirea întreprinderii	Energie termică produsă, mii Gcal	Consum propriu și pierderi de energie, mii Gcal	Livrat util consumat o-rilor finali, mii Gcal	Ponderea în totalul de livrări, %
S.A. "CET-Nord"	214,9	41,1	173,8	10,4
S.A. „Termocom”	1 774,3*	358,6	1 415,7	84,6
Î.M. „Termogaz” mun. Bălți	12,8	1,3	11,4	0,7
S.A. „Comgaz Plus” or. Ungheni	15,3	3,2	12,1	0,7
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	27,8	3,1	24,8	1,6
Î.M. „Rețelele Termice Călărași”	8,4	2,9	5,4	0,3
Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	1,2	0,1	1,1	0,1
Î.M. „Rețelele Termice” mun. Comrat	7,1	0,2	6,8	0,4
Î.M. „Antermo” or. Anenii – Noi	2,3	0,2	2,1	0,1
Î.M. „Rețelele Termice Ștefan-Vodă”	1,3	0,1	1,2	0,1
S.A. „Rețele Termice Cahul”	7,4	0,2	7,3	0,4
Î.M. „Rețele Termice Glodeni”	3,3	0,2	3,1	0,2
Î.M. „Rețelele Termice Criuleni”	1,9	0,3	1,7	0,1
Î.M. „Centrale și Rețele Termice” or. Orhei	6,6	4,8	6,3	0,4
În total pe sectorul termoenergetic	2 084,7	412,0	1 672,8	100,0

* inclusiv energia termică procurată în volum de 1 354,5 mii Gcal.

Din totalul energiei termice de 2 084,7 mii Gcal intrate în rețea în anul 2011, 35 % a fost produsă de către centralele termice proprii ale operatorilor ce prestează serviciul public de alimentare cu energie termică prin sistem centralizat, iar 65 % a fost procurată de la

centralele electrice cu termoficare nr. 1 și nr. 2. Consumul tehnologic și pierderile energiei termice au constituit 412,0 mii Gcal, sau 19,8 %.

În așa mod, consumatorilor finali le-a fost furnizată energie termică în volum de 1 672,8 mii Gcal, din care preponderent, la nivel de 86,2 % au constituit livrările către consumatorii din mun. Chișinău și 11,1 % – către cei din mun. Bălți. Livrările utile pentru consumatorii din alte municipii și orașe a fost insignifiantă, ponderea sumară a cărora a constituit 2,7 % din totalul livrărilor utile efective.

Tabelul 10. Dinamica consumului de energie termică

Denumirea întreprinderii	Livraturile utilitatilor consumatorilor, mii Gcal			Tarif mediu de livrare, lei/Gcal			Venituri, mii lei		
	2010	2011	2011 / 2010, %	2010	2011	2011 / 2010, %	2010	2011	2011 / 2010, %
S.A. "CET-Nord"	178,0	173,9	-2,3	833	993	+19,2	148 257,0	172 574,2	+16,4
S.A. „Termocom”	1 480,6	1 415,7	-4,4	716	907	+26,7	1 060 430,8	1 284 308,9	+21,1
Î.M. „Termogaz” mun. Bălți	11,8	11,4	-2,8	797	995	+24,8	9 371,4	11 374,4	+21,4
S.A. „Comgaz Plus” or. Ungheni	16,3	12,1	-25,6	753	1 056	+40,2	12 248,4	12 781,9	+4,4
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	25,7	24,8	-3,4	661	947	+43,3	16 955,8	23 463,5	+38,4
Î.M. „Rețelele Termice Călărași”	5,4	5,4		993	1 453	+46,3	5 330,6	7 800,4	+46,3
Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	1,3	0,3	-76,1	953	1 267	+32,9	1 250,6	397,8	-68,2
Î.M. „Rețelele Termice” mun. Comrat	6,7	6,8	+1,6	796	1 076	+35,2	5 365,9	7 370,4	+37,4
Î.M. „Antermo” or. Anenii - Noi	2,3	2,1	-7,6	884	1 142	+29,3	2 004,7	2 394,4	+19,4
Î.M. „Rețelele Termice Ștefan - Vodă”	2,0	1,2	-39,9	1 000	1 314	+31,4	2 007,9	1 585,2	-21,1
S.A. „Rețele	6,4	7,3	+12,	868	1 041	+20,	5 581,9	7 549,2	+35,2

Termice Cahul			7			0			
Î.M. „Rețele Termice Glodeni”	3,9	3,1	-20,6	838	1 015	+21,1	3 245,4	3 121,3	-3,8
Î.M. „Rețelele Termice Criuleni”	1,9	1,7	-13,4	972	1 158	+19,1	1 893,9	1 952,4	+3,1
Î.M. „Centrale și Rețele Termice” or. Orhei	6,5	6,3	-3,7	833	1 137	+36,6	5 447,8	7 163,4	+31,5
În total pe sectorul termoeenergetic	1 748,7	1 672,0	-4,4	732	923	+26,2	1 279 392,0	1 543 837,3	+20,7

În comparație cu anul 2010 livrările totale de energie termică de către întreprinderile reglementate tarifar de către ANRE conform legislației, s-au redus cu 4,4 %, însă, în condițiile în care tarifele de livrare a energiei termice au crescut în mediu cu 26,2 %, veniturile s-au majorat cu 20,7 la sută. Dat fiind faptul, că în structura tarifelor de livrare a energiei termice consumurile aferente resurselor energetice constituie 70-80 %, creșterea cuantumului acestora în anul 2011 comparativ cu anul 2010 a fost generată practic în totalitate de modificarea factorilor obiectivi (majorarea tarifelor la gazele naturale, la energia electrică, la energia termică procurată).

Tabelul 11. Livrarea energiei termice pe categorii de consumatori efectiv în anul 2011

Denumirea întreprinderii	Consumatori casnici		Instituții publice		Agenți economici		Total livrat energie termică mii Gcal
	mii Gcal	%	mii Gcal	%	mii Gcal	%	
S.A. "CET-Nord"	131,54	75,7	30,97	17,8	11,34	6,5	173,85
S.A. „Termocom”	1 105,73	78,1	190,70	13,5	119,35	8,4	1 415,7
Î.M. „Termogaz” mun. Bălți	7,98	69,4	3,33	29,0	0,18	1,6	11,4
S.A. „Comgaz Plus” or. Ungheni	5,84	48,3	6,08	50,2	0,18	1,5	12,1
S.A. „Apă-Canal Chișinău”	15,47	62,4	2,66	10,7	6,64	26,8	24,8
Î.M. „Rețelele Termice Călărași”	0,48	9,0	3,85	71,7	1,04	19,3	5,4
Î.M. „Servicii Publice Cimișlia”	0,01	0,9	1,04	96,6	0,03	2,5	1,1
Î.M. „Rețelele Termice” mun. Comrat	0,9	13,2			5,94	86,8	6,8
Î.M. „Antermo” or. Anenii Noi	0,16	7,7	0,08	3,9	1,85	88,4	2,1
Î.M. „Rețelele Termice Ștefan-Vodă”			1,21	100			1,2
S.A. „Rețele Termice Cahul”	0,1	1,3	7,16	98,7			7,3
Î.M. „Rețele Termice Glodeni”	0,25	8,1	2,8	90,9	0,03	1,0	3,1
Î.M. „Rețelele Termice Criuleni”	0,08	4,5	1,61	95,5			1,7
Î.M. „Centrale și Rețele Termice”	0,19	3,0	5,97	94,7	0,14	2,2	6,3

or. Orhei							
În total pe sectorul termoeenergetic	1 268,72	75,8	257,45	15,4	146,74	8,8	1 672,8

În structura livrărilor totale de energie termică, o pondere de 75,8 % este înregistrată de consumatorii casnici, datorită faptului, că în mun. Chișinău, mun. Bălți și or. Ungheni s-a menținut sistemul de alimentare centralizată cu energie termică a fondului locativ, pe când în celelalte localități urbane energia termică preponderent, la nivel de 90 %, se livrează instituțiilor bugetare și doar 2 întreprinderi, Î.M. „Rețele Termice” mun. Comrat și Î.M. „Antermo”, prestează serviciul dat agenților economici. În mun. Chișinău, conform datelor Î.M. „Infocom”, circa 180 mii apartamente beneficiază de serviciul de încălzire și 112 mii apartamente - de serviciul de alimentare cu apă caldă manageră.

6.3 Piața gazelor naturale

La fel ca și în anii anteriori, în 2011 unicul furnizor de gaze naturale pe piața din Republica Moldova a fost concernul din Federația Rusă S.A.D. „Gazprom”. Procurările totale de gaze naturale au constituit 1 152,1 mil. m³ și, comparativ cu anul precedent, s-au micșorat cu 3,0 la sută, astfel fiind relevată tendința de diminuare, ce persistă deja ultimii șase ani consecutiv, exceptând anul 2010, când s-a înregistrat o creștere de 5,5 la sută.

Începând cu luna ianuarie 2011 a avut loc majorarea prețului contractual de achiziție a gazelor naturale cu 26,1 la sută, de la 269,0 la 339,3 dolari SUA/1000 m³, preț valabil pentru primul trimestru al anului 2011. Ulterior, calculat conform formulei prestabilite în contractul de procurare a gazelor naturale, modificat trimestrial, prețul de achiziție a constituit în trimestrul doi – 321,7 dolari SUA/1000 m³, în trimestrul trei – 368,4 dolari SUA/1000 m³ și în trimestrul patru – 402,2 dolari SUA/1000 m³. Astfel, prețul mediu, la care au fost efectuate procurările de gaze naturale în anul 2011 de la compania nominalizată, a constituit 339,3 dolari SUA/1000 m³, preț ce este cu 35,7 % mai mare decât cel achitat în anul 2010 (250,1 dolari SUA/1000 m³). Or, exprimat în lei moldovenești, grație aprecierii valutei naționale, prețul de procurare a înregistrat o majorare mai lentă - cu 29,5 %, de la 3 093 lei la 4 005 lei pentru 1000 m³.

Tarifal mediu de livrare a gazelor naturale furnizate consumatorilor s-a majorat cu 28,4 % - de la 4 003 lei la 5 140 lei pentru 1000 m³, în timp ce venitul obținut de S.A. „Moldovagaz” de la livrarea gazelor naturale s-a majorat cu 22,1 %, de la 4 362,2 mil. lei la 5 327,1 mil. lei. Ritmul mai redus de creștere a veniturilor obținute de întreprindere comparativ cu cel al tarifului mediu de livrare a gazelor naturale se explică prin diminuarea consumului acestora cu 4,9 %.

Tabelul 12. Volumul procurărilor și livrărilor de gaze naturale către consumatori

Indicii	Unitatea de măsură	2001	2005	2009	2010	2011	Modificări			
							2010/2009		2011/2010	
							Suma	%	Suma	%
1. Volumul de gaze naturale procurate - total	mil. m ³	1 127,0	1 418,6	1 126,3	1 187,8	1 152,1	+61,5	+5,5	-35,7	-3,0
	mil. lei	1 131,8	1 364,9	3 288,4	3 674,0	4 614,0	+385,6	+11,7	+940,0	+25,6
2. Prețul mediu de procurare a gazelor naturale	\$/1000 m ³	78,0	76,1	263,9	250,1	339,3	-13,8	-5,2	+89,2	+35,7
	lei/1000 m ³	1 004	962	2 920	3 093	4 005	+173	+5,9	+912	+29,5
3. Volumul de gaze naturale livrate (inclusiv din rețelele de transport) - total	mil. m ³	1 108,5	1 315,0	1 029,9	1 089,8	1 036,3	+59,9	+5,8	-53,5	-4,9
	mil. lei	1 004,0	1 551,0	3 622,2	4 362,2	5 327,1	+740,0	+20,4	+964,9	+22,1
4. Tariful mediu de livrare a gazelor naturale	lei/1000 m ³	906	1 180	3 517	4 003	5 140	+486	+13,8	+1137	+28,4

Datele prezentate în tabelul de mai sus indică că volumul total al consumului pe piața de gaze naturale din Republica Moldova (atât distribuite consumatorilor finali, cât și livrate direct din rețelele de transport) în anul 2011 s-a diminuat în comparație cu anul precedent cu 53,5 mil. m³, sau cu 4,9%, fenomen opus celui de majorare înregistrat în anul precedent de 59,9 mil. m³ (5,8 %), însă, care se încadrează în tendința generală de descreștere profilată în ultimii cinci ani.

Tabelul 13. Evoluția livrărilor de gaze naturale pe întreprinderile de distribuție

Nr. crt.	Denumirea întreprinderilor	Livrat util consumatorilor, mil. m ³					Ponderea în livrările totale, %				
		2009	2010	2011	Modificări		2009	2010	2011	Modificări	
					2010/2009, %	2011/2010, %				2010/2009, p.p.	2011/2010, p.p.
1.	S.R.L. „Chișinău-gaz”	648,0	672,5	636,1	+3,8	-5,4	64,1	62,7	62,5	-1,3	-0,2
2.	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	64,3	66,2	61,2	+3,0	-7,5	6,4	6,2	6,0	-0,2	-0,2
3.	S.R.L. „Bălți-gaz”	88,7	100,5	99,6	+13,2	-0,8	8,8	9,4	9,8	+0,6	+0,4
4.	S.R.L. „Edineț-gaz”	32,8	34,3	30,9	+4,5	-9,8	3,2	3,2	3,0	0,0	-0,2
5.	S.R.L. „Florești-gaz”	38,0	48,8	45,9	+28,3	-6,0	3,8	4,6	4,5	+0,8	0,0
6.	S.R.L. „Orhei-gaz”	29,0	31,1	28,8	+7,3	-7,5	2,9	2,9	2,8	0,0	-0,1
7.	S.R.L. „Șt. Vodă-gaz”	14,2	15,5	14,6	+9,6	-6,1	1,4	1,5	1,4	+0,1	0,0
8.	S.R.L. „Gagauz-gaz”	31,6	32,9	32,3	+4,2	-1,9	3,1	3,1	3,2	0,0	+0,1
9.	S.R.L. „Cahul-gaz”	21,6	23,2	23,9	+7,7	+2,9	2,1	2,2	2,3	+0,1	+0,2
10.	S.R.L. „Taraclia-gaz”	7,7	8,1	7,7	+5,6	-5,2	0,8	0,8	0,8	0,0	0,0
11.	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	14,6	15,1	14,8	+2,9	-1,9	1,4	1,4	1,5	0,0	0,0

12.	S.R.L. „Ungheni-gaz”	20,6	23,6	22,4	+14, 4	-5,1	2,0	2,2	2,2	+0,2	0,0
În total		1 011,2	1 071,8	1 018,2	+6,0	-5,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0

Referitor la dinamica livrărilor utile de gaze naturale consumatorilor în anul 2011, de notat, că aceasta a înregistrat în parte pe întreprinderile de distribuție o diminuare cvasitotală, exceptând doar S.R.L. „Cahul-gaz”, în zona de deservire a căreia a avut loc o majorare a consumului cu 2,9 %. În context, se relevă o diminuare a consumului de gaze naturale caracteristică printr-o proporționalitate sporită a variației pe zonele de deservire a operatorilor rețelelor de distribuție. Într-un exemplu, diminuarea livrărilor utile a 7 din cele 12 întreprinderi de distribuție a constituit de la 5,0 până la 7,5 %. Concomitent, cea mai semnificativă descreștere, cu 9,8 %, i-a revenit unei singure întreprinderi - S.R.L. „Edineț-gaz”, iar 3 întreprinderi - S.R.L. „Bălți-gaz”, S.R.L. „Gagauz-gaz” și S.R.L. „Cimișlia-gaz” se caracterizează prin cele mai mici descreșteri cuprinse între 0,8 și 1,9 %.

Drept consecință a uniformității diminuării pe zonele de deservire ale operatorilor rețelelor de distribuție, modificările ponderii acestora din urmă în livrările utile totale de gaze naturale în anul 2011 au fost insignifiante. Astfel, s-a majorat cota-parte a S.R.L. „Bălți-gaz”, S.R.L. „Cahul-gaz” și S.R.L. „Gagauz-gaz” cu 0,4, 0,2 și, corespunzător, 0,1 puncte procentuale, iar ponderea S.R.L. „Chișinău-gaz”, S.R.L. „Ialoveni-gaz” și S.R.L. „Edineț-gaz” a scăzut cu câte 0,2 puncte procentuale fiecare.

Tabelul 14. Consumul de gaze naturale pe categorii de consumatori

Categoriile de consumatori	2009		2010		2011		2010 / 2009			2011 / 2010		
	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	p. p.	mil. m ³	%	p. p.
Consumul de gaze naturale (livrat util consumatorilor), total	1 029,9	100,0	1 089,8	100,0	1 036,3	100,0	+59,9	+5,8	0,0	-53,5	-4,9	0,0
incl.: gospodării casnice	319,6	31,0	340,5	31,2	314,0	30,3	+20,9	+6,5	+0,2	-26,5	-7,8	-0,9
instituții publice	48,1	4,7	50,9	4,7	52,7	5,1	+2,8	+5,7	0,0	+1,8	+3,5	+0,4
sectorul energetic	452,3	43,9	457,8	42,0	430,8	41,6	+5,5	+1,2	-1,9	-26,9	-5,9	-0,4
alți agenți economici	209,9	20,4	240,6	22,1	238,8	23,0	+30,7	+14,6	+1,7	-1,8	-0,7	+0,9

În condițiile diminuării generale în anul 2011 a consumului de gaze naturale, aceeași tendință a fost caracteristică și în secțiunea pe categorii de consumatori, cu excepția unei ușoare creșteri de 1,8 mil. m³ (3,5 %) a consumului instituțiilor publice, situație explicabilă în condițiile procesului de gazificare și majorarea numărului de instituții publice gazificate (școli, grădinițe, spitale).

Trendul general de diminuare a fost determinat, în special, de reducerea consumului de gaze cu 26,9 mil. m³ (5,9 %) de către întreprinderile din sectorul energetic - centralele electrice de termoficare, centralele termice pentru producerea și aprovizionarea cu energie termică a consumatorilor de tip urban prin sistemele de alimentare centralizată. O altă relevantă reducere a consumului de gaze naturale a fost înregistrată în cazul gospodăriilor casnice, cu 26,5 mil. lei, sau 7,8 %, astfel fiind inversată tendința profilată în perioada ultimilor trei ani anteriori de creștere a consumului gospodăriilor casnice și în pofida procesului de gazificare și majorare a numărului de consumatori casnici. În același timp,

consumul de gaze naturale de către alți agenți economici reprezintă o descreștere insignifiantă, cu 1,8 mil. m³, sau 0,7 %.

În structura consumului de gaze, cea mai mare cotă parte, de 41,6 % le-a revenit întreprinderilor din sectorul energetic, diminuată însă cu 0,4 puncte procentuale față de perioada de referință anterioară. Ponderea consumatorilor casnici a constituit 30,3 %, cu 0,9 puncte procentuale mai puțin ca în anul precedent, fiind întreruptă tendința continuă de creștere din ultimii ani, iar cea a altor agenți economici (exceptând cei din sectorul energetic) a fost de 23,0 la sută, majorându-se cu 0,9 puncte procentuale. Aceiași tendință de majorare a ponderii, în cazul dat cu 0,4 puncte procentuale, până la 5,1 %, grație creșterii consumului, a fost caracteristică pentru instituțiile publice.

6.4 Participanții pieței produselor petroliere

În anul 2011 pe piața internă a produselor petroliere 112 agenți economici au fost deținători ai 174 de licențe pentru genurile de activitate reglementate. Din aceștia 33 de agenți economici au deținut licențe pentru activitatea de import și comercializare cu ridicata a produselor petroliere, dintre care 23 de companii - pentru activitatea de import și comercializare cu ridicata a benzinei și motorinei și 10 - pentru importul și comercializarea cu ridicata a gazului lichefiat. Trei întreprinderi, deși au deținut licențe pentru importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei, în perioada vizată nu au activat.

Activitatea de comercializare cu amănuntul a benzinei, motorinei și gazului lichefiat a fost desfășurată de 141 titulari de licențe. Din aceștia 82 de întreprinderi au deținut licențe pentru activitatea de comercializare cu amănuntul a benzinei și motorinei, inclusiv 14 importatori ai benzinei și motorinei, iar 59 de întreprinderi - pentru activitatea de comercializare cu amănuntul a gazului lichefiat, inclusiv și 7 importatori ai acestui produs. Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei a fost realizată prin intermediul a 586 de stații de alimentare, iar comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat - prin intermediul a 370 de stații.

Din toți participanții pieței produselor petroliere doar trei companii au deținut licențe pentru toate genurile de activitate licențiate pe piața produselor petroliere: import și comercializare cu ridicata și cu amănuntul a benzinei, motorinei și gazului lichefiat: „LUKoil-Moldova” S.R.L., „Tirex Petrol” S.A. și S.A. „Rompetrol Moldova”.

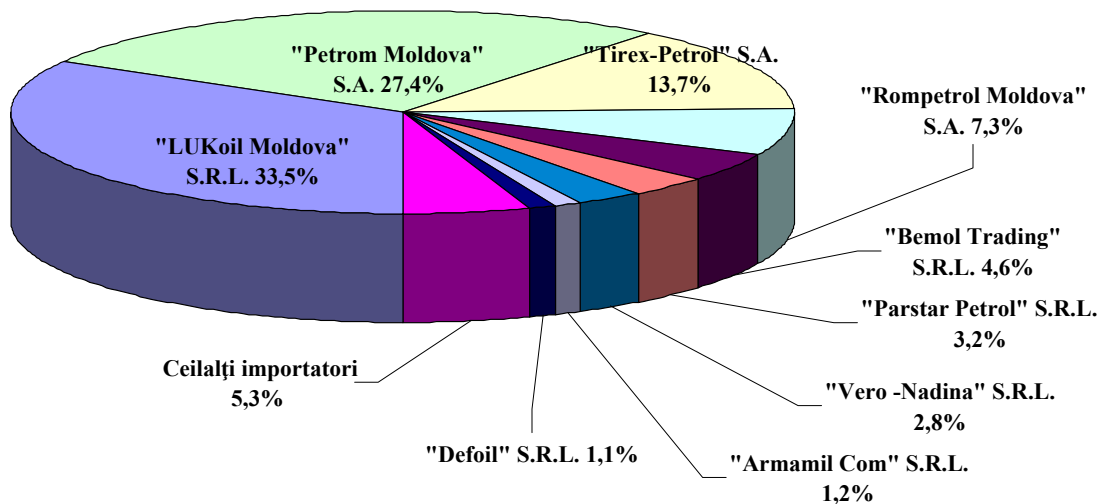
6.4.1 Importul produselor petroliere

Pe parcursul anului 2011 titularii de licență au importat în total o cantitate de 625 mii tone de produse petroliere, ce constituie cu 9,2 % mai mult față de anul 2010.

Importul de benzină a fost realizat de 18 companii din cele 23 cu dreptul de a importa acest tip de produs. Volumul benzinei importate în această perioadă a înregistrat o ușoară creștere cu 3,8 % și a constituit 193,0 mii tone față de 185,9 mii tone în anul 2010.

Cantitățile majore de benzină importată s-au înregistrat la companiile: „LUKoil-Moldova” S.R.L. care a importat 33,5 % din importul total al acestui tip de produs, „Petrom-Moldova” S.A. - 27,4 % și „Tirex Petrol” S.A. – 13,7 %, „Romp petrol Moldova” S.A. – 7,3 % și „Bemol Trading” S.R.L. – 4,6 %. De asemenea au importat: „Parstar Petrol” S.R.L. – 3,2 %, „Vero-Nadina” S.R.L. - 2,8 %, „Armamil-Com” S.R.L. – 1,2 % și „Defoil” S.R.L. – 1,1%. Restul 9 companii au importat 5,3 % din volumul total de benzină, cota fiecăreia fiind mai mică de 1 %. Structura importurilor de benzină pe companii este redată în Diagrama nr. 4.

Diagrama nr. 4. Structura importurilor de benzină pe companii în 12 luni 2011

Dintre operatorii, care dețin cote majore de import a benzinei, și-au sporit volumele importate în comparație cu anul precedent: „Tirex Petrol” S.A. cu 26,1 %, „Romp petrol Moldova” S.A. cu 24,6 %, „Petrom-Moldova” S.A. cu 12,5 % și „LUKoil-Moldova” S.R.L. cu 12,1 %.

Totodată, o creștere considerabilă a volumului importat de benzină s-a înregistrat la mai multe companii, însă, ale căror pondere pe piață este nesemnificativă, așa ca: S.R.L. „Gloria Qvarc”, care a importat benzină de 2,8 ori mai mult în raport cu anul anterior, „SAAN Oil” S.R.L. - de 2,4 ori mai mult, „Defoil” S.R.L. - de 1,7 ori, „Armamil-Com” S.R.L. - de 1,6 ori.

În același timp 8 companii și-au redus importurile de benzină. Semnificativ și-a micșorat importul de benzină compania „Bemol Trading” S.R.L., cu 61 % față de anul precedent, dar și alte companii cu pondere mai mică pe piață ca: „Basapetrol” – reducere cu 54,5 %, „Vigi” S.R.L. – cu 40,3 %, „Moldis Trading” S.R.L. - cu 33 %, „Vero-

Nadina” S.R.L. - cu 31 %, „Valiexchimp” S.R.L. – cu 26,8 %, „Vesi” S.R.L. - cu 14,8 % și „Energo Petrol” S.R.L. - cu 2,6 %.

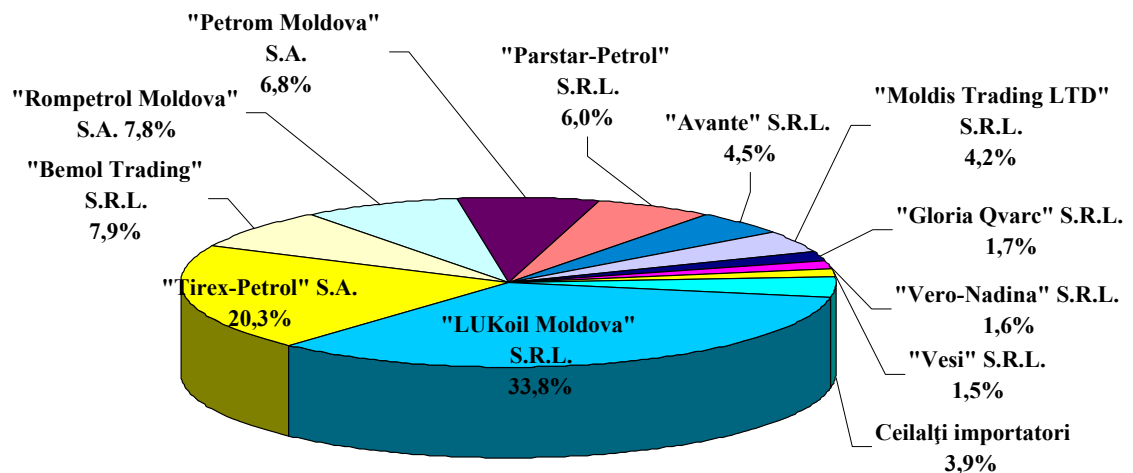
În mod tradițional, pe țări, principalul furnizor de benzină a fost România, cu o pondere de 67,3 % din volumul total importat. Restul benzinei a fost procurată din Belarus - 8,3 %, Bulgaria - 7,4 %, Lituania - 7 %, Ungaria – 5,5 % și Grecia - 4,5 %.

Ca și în cazul benzinei, importul de motorină a fost efectuat de către 18 din 23 de companii cu dreptul de a importa acest tip de combustibil. Volumul total de motorină importat a constituit 353,6 mii tone față de 309,1 mii tone importate în anul 2010, înregistrând o creștere de 14,4 %.

Cei mai mari importatori de motorină care dețin cote considerabile pe piață sunt: „LUKoil-Moldova” S.R.L cu 33,8 % din totalul acestui tip de produs, fiind urmată de „Tirex Petrol” S.A. - 20,3%, „Bemol Trading” S.R.L. – 7,9 %, „Romp petrol Moldova” S.A. – 7,8 %, „Petrom-Moldova” S.A. - 6,8 % și „Parstar Petrol” S.R.L. – 6,0 %, „Avante” S.R.L. – 4,5 % și „Moldis Trading” S.R.L. - 7,2 %. Cantități mai mici au importat „Gloria Qvarc” S.R.L., care a atins cota de 1,7 %, „Vero-Nadina” S.R.L – 1,6 % și „Vesi” S.R.L. – 1,5 %.

Companiile, ale căror cote nu depășesc 1 % fiecare, au importat în comun 3,9 % din importurile de motorină. Structura importurilor de motorină pe companii este expusă în Diagrama nr. 5.

Diagrama nr. 5. Structura importurilor de motorină pe companii în 12 luni 2011

În anul 2011 a crescut față de anul 2010 importul de motorină de către următoarele companii: „Gloria Qvarc” S.R.L. – cu 38,5%, „Parstar Petrol” S.R.L. - cu 35,7%, „Petrom-Moldova” S.A. și „Vesi” S.R.L. – cu câte 34,3% fiecare, „Avante” S.R.L. – cu 27,3%, „Tirex Petrol” S.A. - cu 16,7%, „LUKoil-Moldova” S.R.L. - cu 16,4%.

De asemenea, au crescut simțitor volumele importate de motorină și la câteva companii, care dețin cote nesemnificative, precum „Armamil-Com” S.R.L. - creștere de 3 ori,

„Defoil” S.R.L. – de 1,6 ori, „SAAN OIL” S.R.L. - de 1,5 ori, „Basapetrol” S.R.L. - de 1,3 ori.

În același timp la 5 companii s-au redus importurile de motorină. Astfel, s-a marcat micșorarea importurilor la companiile: „Bemol Trading” S.R.L. - cu 10,6 %, „Moldis Trading” S.R.L. - cu 5,2 %, „Rompetrol Moldova” S.A. - cu 3,5 %, „Vigi” S.R.L. - cu 45,1 % și „Valiexchimp” S.R.L - cu 41,7 %.

Importurile de motorina, în parte pe țări, provin preponderent din România, la nivel de 44,5 % din totalul importului acestui produs, următorul loc revenind Ucrainei – 32,5 %, restul motorinei fiind importată din Belarus – 16,5 %, Grecia – 4,9 %, Israel – 1,7 % și Elveția – 0,2 % și doar 0,02 % din Federația Rusă.

Totodată, în afară de motorina importată de titularii de licențe în anul 2011, compania „Valiexchimp” S.R.L. a produs 3 636 tone de motorină din petrolul extras pe teritoriul Moldovei. Cantitatea dată fiind cu 4,3 % mai mică față de cea produsă în anul 2010. Oricum, cota producției interne pe piață rămâne a fi insignifiantă, constituind circa 1,0 %.

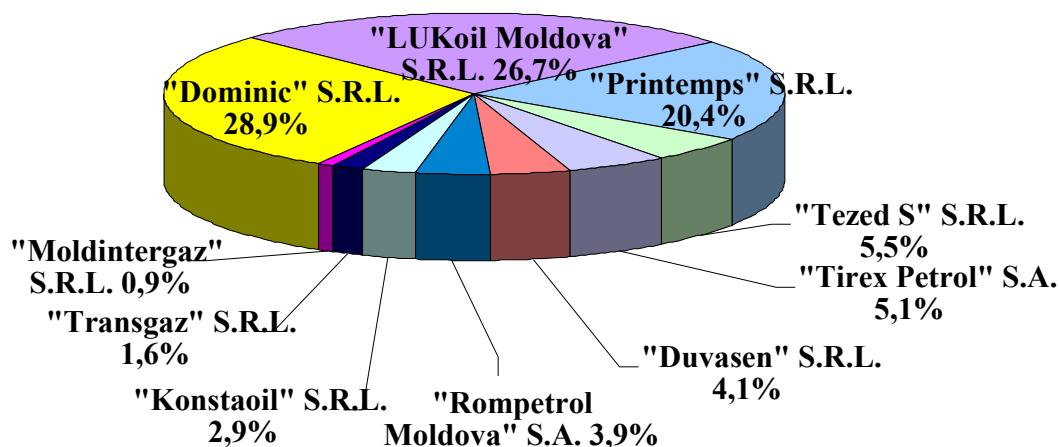
Ca și în anii precedenți în 2011 s-a menținut tendința de creștere a importului de gaz lichefiat, tendință explicabilă pe motiv că acesta rămâne a fi unul din cei mai ieftini carburanți comercializat pe piața internă. Volumul gazului lichefiat importat în anul 2011 a înregistrat o creștere cu 16,9 % față de anul precedent și a constituit 78,1 mii tone comparativ cu 66,8 mii tone în 2010. Importul a fost efectuat de 10 companii din cele 11 cu dreptul de a importa gaz lichefiat. Cele mai mari cantități de gaze lichefiate au fost importate de „Dominic” S.R.L., care a atins cota de 28,9 % din totalul gazului lichefiat importat, după care urmează „LUKoil-Moldova” S.R.L. - 26,7 %, „Printemps” S.R.L. - 20,4%, „Tezed-S” S.R.L. – 5,5%, „Tirex Petrol” S.A. - 5,1%, „Duvasen” S.R.L. – 4,1% și „Rompetrol Moldova” S.A. – 3,9%, „Konstaoil” S.R.L. – 2,9%, „Transgaz” S.R.L. – 1,6% și „Moldintergaz” S.R.L. – 0,9%.

Printre cei care și-au majorat considerabil volumele de import față de perioada anului precedent sunt: „Printemps” S.R.L. – de 1,8 ori, „Tezed-S” S.R.L. – de 1,6 ori și „LUKoil-Moldova” S.R.L. - cu 24,4%.

În același timp și-au redus volumul importului companiile „Tirex Petrol” S.A. cu 10,7 % și „Konstaoil” S.R.L. cu 4,1 %.

Structura importului de gaz lichefiat pe companii este prezentată în Diagrama nr. 6.

Diagrama nr.6. Structura importurilor de gaz lichefiat pe companii în 12 luni 2011

Spre deosebire de benzină și motorină, peste jumătate din importurile de gaz lichefiat sunt efectuate din Rusia – 61,0 %, restul gazului lichefiat fiind importat din Kazahstan – 24,2 %, România – 8,5 %, Belarus – 2,7 % și Ucraina - 1,6 %.

6.4.2 Evoluția prețului petrolului și cotațiilor Platt's pentru benzină și motorină

În anul 2011 pe piața mondială un baril de petrol cu marca Brent a costat în mediu 110,6 \$ și a crescut cu 37,7 % față de anul precedent. Evoluția prețului petrolului pe parcursul anului 2011 a variat de la 96,8 \$/baril la începutul anului până 107,5 \$/baril la sfârșitul anului. Cel mai înalt preț - 122,8 \$ barilul de petrol a costat în luna aprilie, ulterior prețul petrolului a scăzut până la 113,7 \$ în lunile mai - iunie, ca în luna iulie din nou să crească până la 116,5 \$, iar în al doilea semestru, până în decembrie, cu mici fluctuații, a coborât lent până la 107,5 \$/baril.

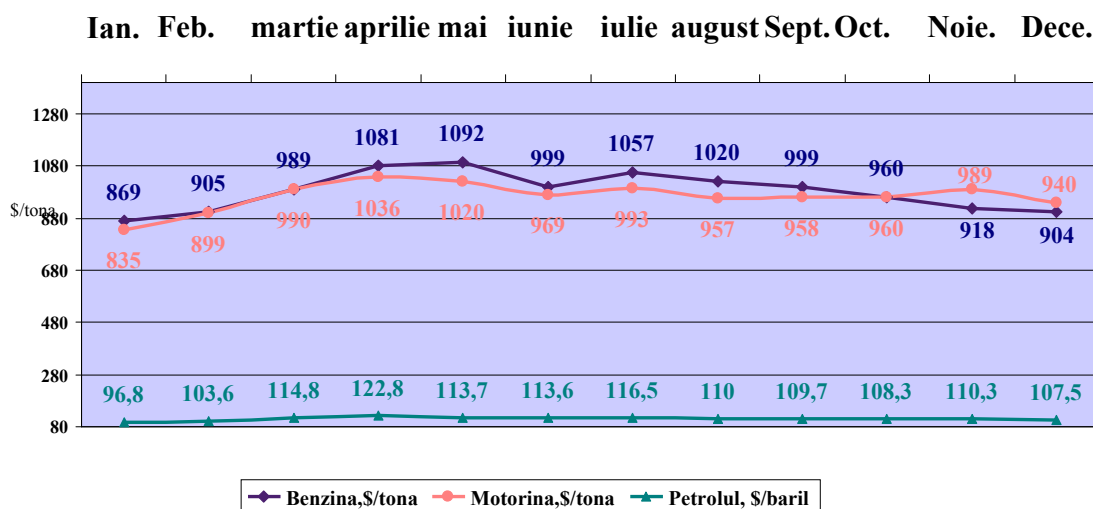
Totodată, de relevat, că evoluția fluctuantă a prețului la petrol a determinat variațiile cotațiilor Platt's la benzină și motorină. Astfel, prețul mediu Platt's a benzinei în anul 2011 a constituit 982,8 \$/tona și a crescut față de anul precedent cu 34,6 %, la motorină majorându-se și mai semnificativ, cu 40,9 %, constituind în mediu 962,2 \$/tona.

Corelând cu evoluția cotațiilor prețului mediu lunar la petrol, cel mai mic preț Platt's a benzinei a fost înregistrat în luna ianuarie, când valoarea medie a constituit 869 \$/tona, iar cel mai mare s-a înregistrat în lunile aprilie-mai, când în mediu o tona de benzină a costat 1 087\$. Începând cu luna august, prețul mediu Platt's la benzină a scăzut treptat de la 1 057\$/tona până la 904 \$/tona în luna decembrie.

De asemenea s-a modificat și prețul mediu Platt's al motorinei. Cea mai mică valoare s-a înregistrat în luna ianuarie, 835 \$/tona, după care în luna aprilie s-a fixat cel mai înalt preț de 1 036 \$/tona. Ulterior, până în luna decembrie 2011 prețul mediu a scăzut, cu unele oscilații, până la 940 \$/tona.

Dinamica cotațiilor mondiale la produsele petroliere în anul 2011 este prezentată în Diagrama nr. 7.

Diagrama nr. 7. Dinamica cotațiilor mondiale la produsele petroliere în anul 2011

Prețurile de import dependente de cotațiile internaționale

Evoluția cotațiilor petrolului care, la rândul său, determină variațiile cotațiilor Platt's la benzină și motorină, în mod tradițional, a influențat asupra prețurilor de import a produselor petroliere. Astfel, cel mai mic preț mediu lunar de import al benzinei a fost înregistrat în luna ianuarie, constituind 900 \$/tona, iar cel mai mare - în luna mai, 1 098 \$/tona, după care în lunile iunie–septembrie a variat între 1 066 și 1 076 \$/tona. În trimestrul patru prețul mediu de import al benzinei a diminuat de la 1 076 \$/tona în septembrie până la 935 \$/tona în luna decembrie. Prețul mediu de import al benzinei în anul 2011 a constituit 1 016,3 \$/tona, în creștere cu 32,2 % față de 768,8 \$/tona în anul 2010.

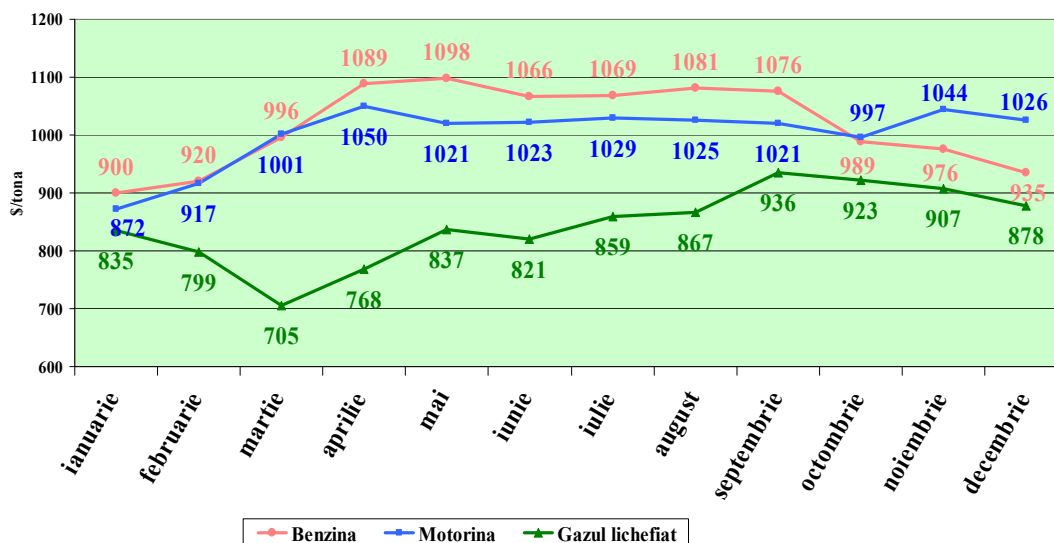
La motorină prețul mediu de import în anul curent s-a majorat cu 36,9 % atingând cifra de 1 002,2 \$/tona față de anul precedent, când a constituit 732,1 \$/tona. Ca și în cazul benzinei, cel mai mic preț mediu de import a motorinei a fost în luna ianuarie 872 \$/tona, iar cel mai mare preț a fost înregistrat în luna aprilie - 1 050 \$/tona. Din luna mai până în luna septembrie, cu mici devieri, prețul mediu de import al motorinei practic s-a menținut în limitele 1 021-1 029 \$/tona. Spre deosebire de benzină, în trimestrul patru 2011, prețul la motorină a înregistrat o creștere de la 997 \$/tona în luna octombrie până la 1 044 \$/tona în noiembrie și 1 026 \$/tona în decembrie.

Prețurile medii de import ale gazului lichefiat au fluctuat în mod diferit de cele ale benzinei și motorinei. Contrar creșterii prețurilor la petrol și a prețurilor Platt's a benzinei și motorinei, prețul gazului lichefiat a suferit o scădere accelerată de la valoarea de 835 \$/tona în ianuarie până la valoarea de 705 \$/tona în luna martie, acesta fiind cel mai mic preț mediu lunar de import fixat în perioada anului 2011. Începând cu luna aprilie, prețul mediu de import al gazului lichefiat s-a plasat pe un trend ascendent destul de accentuat. Astfel, până în luna septembrie prețul mediu de import a gazului lichefiat a crescut până la 936 \$/tona, cel mai mare preț înregistrat în anul 2011. La fel ca și prețul benzinei, în ultimele luni ale anului prețul mediu de import al gazului lichefiat a scăzut de la 936 \$/tona în luna septembrie până

la 878 \$/tona în luna decembrie. În mediu, pentru perioada anului 2011 prețul mediu de import al gazului lichefiat a fost de 844,6 \$/tona, față de 645,8 \$/tona în anul 2010, ce reprezintă o creștere cu 30,8 %.

Dinamica prețurilor medii lunare de import ale produselor petroliere în perioada anului 2011 este ilustrată în diagrama de mai jos.

Diagrama nr. 5. Dinamica prețurilor medii lunare de import ale produselor petroliere în perioada anului 2011

6.4.3 Comercializarea produselor petroliere pe piața internă

Comerțul cu ridicata. În anul 2011 au fost comercializate cu ridicata în total 318 992 tone de produse petroliere, inclusiv 64 687 tone de benzină, 213 046 tone de motorină și 41 259 tone de gaz lichefiat.

Volumul de benzină comercializat cu ridicata în această perioadă a fost mai mic cu 3,3 % decât în anul 2010. Prețul mediu (fără TVA) de comercializare cu ridicata a benzinei în această perioadă a fost de 14 419 lei/tona și a crescut față de anul precedent cu 19,5 %, când o tonă de benzină era comercializată cu ridicata la un preț mediu de 12 066 lei/tona.

Cantitatea comercializată cu ridicata a motorinei a sporit cu 2 % față de anul precedent. În același timp, a crescut și prețul mediu de comercializare cu ridicata cu 27 %, constituind 13 312 lei/tona (fără TVA), pe când în anul 2010 motorina s-a comercializat la un preț mediu de 10 481 lei/tona.

În perioada de referință volumul gazului lichefiat comercializat cu ridicata a sporit cu 14,9 %, iar prețul mediu de comercializare a constituit 11 158 lei/tona (fără TVA), ce este cu 22,6 % mai mare față de anul 2010, când o tonă de gaz lichefiat se comercializa angro la preț de 9 103 lei/tona (fără TVA).

Comerțul cu amănuntul. În anul 2011 cu amănuntul au fost comercializate 173,6 mii tone de benzină, din care 158,1 mii tone au fost comercializate de importatori, iar restul

15,5 mii tone - de întreprinderile care practică doar activitatea de comercializare cu amănuntul. Volumul comercializat în anul 2011 a fost cu 5,5 % mai mic, decât în anul precedent, în care s-au comercializat 183,8 mii tone.

Prețul mediu de comercializare cu amănuntul a unui litru de benzină în anul 2011 a fost de 15,74 lei/litru (inclusiv TVA) și a înregistrat o creștere față de prețul mediu al anului anterior cu 17,2 %, când prețul mediu a constituit 13,43 lei/litru.

În anul de referință au fost comercializate 234,3 mii tone de motorină, din care 213 mii tone - de importatori, iar 21,3 mii tone - de companiile petroliere care dețin licențe doar de comercializare cu amănuntul. Volumul de motorină comercializat cu amănuntul în anul 2011 a crescut față de anul precedent cu 8,7 %, când s-au comercializat 215,6 mii tone motorină. Prețul mediu de comercializare a motorinei în această perioadă a constituit 14,84 lei/litru (inclusiv TVA) și a crescut cu 24,9 % față de prețul de 11,88 lei/litru în anul 2010.

Volumul de gaz lichefiat comercializat cu amănuntul în anul 2011 a constituit 66,4 mii tone, din care 49,9 mii tone le-a revenit companiilor importatoare și 16,5 mii tone – companiilor, care dețin doar licențe de comercializare cu amănuntul. Vânzările de gaz lichefiat au crescut cu 13,3 % față de anul precedent, când s-au comercializat 58,6 mii tone. Prețul mediu de comercializare cu amănuntul a gazului lichefiat în această perioadă a constituit 7,69 lei/litru (inclusiv TVA) față de 6,90 lei/litru în anul 2010, majorându-se cu 11,4%.

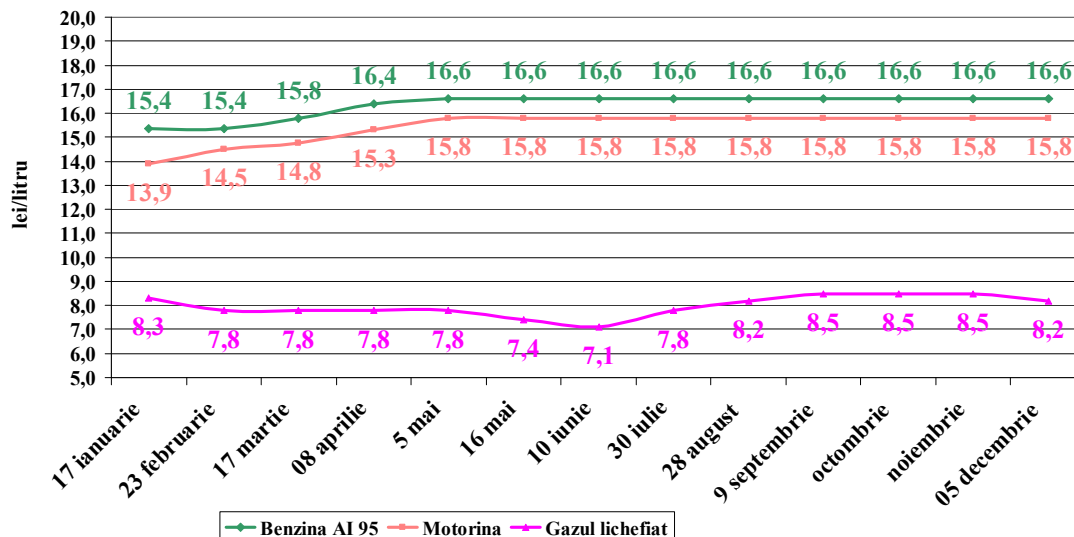
Pe parcursul anului 2011 prețurile de comercializare cu amănuntul a benzinei au fost modificate de 4 ori. În ianuarie-februarie un litru de benzină în mediu se comercializa cu 15,4 lei, ulterior majorându-se succesiv până la 16,6 lei în luna mai, după ce până la finele anului nu au mai fost modificate.

Prețul de comercializare cu amănuntul a motorinei a înregistrat 5 modificări, de la nivelul de 13,9 lei/litru în luna ianuarie 2011 și până în luna mai, când prețul a atins cifra de 15,8 lei/litru, rămânând constant până la sfârșitul anului de referință.

Dinamica prețului gazului lichefiat a fost mai fluctuantă decât în cazul benzinei și motorinei, suportând 8 modificări. Or, în comparație cu benzina și motorina prețul gazului lichefiat din luna ianuarie și până în iunie s-a micșorat de 3 ori consecutiv, de la 8,3 lei/litru până la 7,1 lei/litru. După acest trend de descreștere, din iulie au urmat trei majorări succesive până la 8,50 lei/litru în luna septembrie, rămânând practic constant până în luna decembrie, când a diminuat până la 8,2 lei/litru.

Modificările prețurilor de comercializarea cu amănuntul pe parcursul anului 2011 este prezentată în următoarea Diagramă.

Diagrama nr. 6. Modificările prețurilor de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere, (la panou inclusiv TVA) în anul 2011

Stocurile produselor petroliere

La finele anului 2011 în depozitele importatorilor și la stațiile de alimentare ale tuturor titularilor de licențe stocurile de produse petroliere au constituit 27,6 mii tone de benzină, 19,5 mii tone de motorină și 9,4 mii tone de gaz lichefiat.

De la începutul anului 2011 cantitățile de produse petroliere în stoc s-au majorat: la benzină cu 27,7 %, la gazele lichefiate de 2,8 ori. În același timp, cantitatea de motorină stocată la titularii de licențe a diminuat cu 23,8 %.

Consumul mediu zilnic pentru anul 2011 în Republica Moldova a constituit 496 tone de benzină, 968 tone de motorină și 191 tone de gaz lichefiat.

7 Protecția Consumatorilor

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică pe parcursul anului 2011 a întreprins un șir de măsuri orientate spre îmbunătățirea situației în domeniul protecției consumatorilor, promovarea protecției drepturilor și a intereselor legale ale consumatorilor finali, examinarea și soluționarea, în limitele competenței, a petițiilor consumatorilor.

În scopul implementării Strategiei Naționale în domeniul protecției consumatorilor pentru anii 2008-2012, în anul 2011 au fost organizate în mun. Bălți, or. Cimișlia, Anenii Noi, Ștefan-Vodă, Căușeni și alte localități seminare, mese rotunde cu reprezentanții consumatorilor, la care au fost

abordate și puse în discuție probleme ce țin de apărarea și promovarea intereselor consumatorilor cât și rolul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în acest proces.

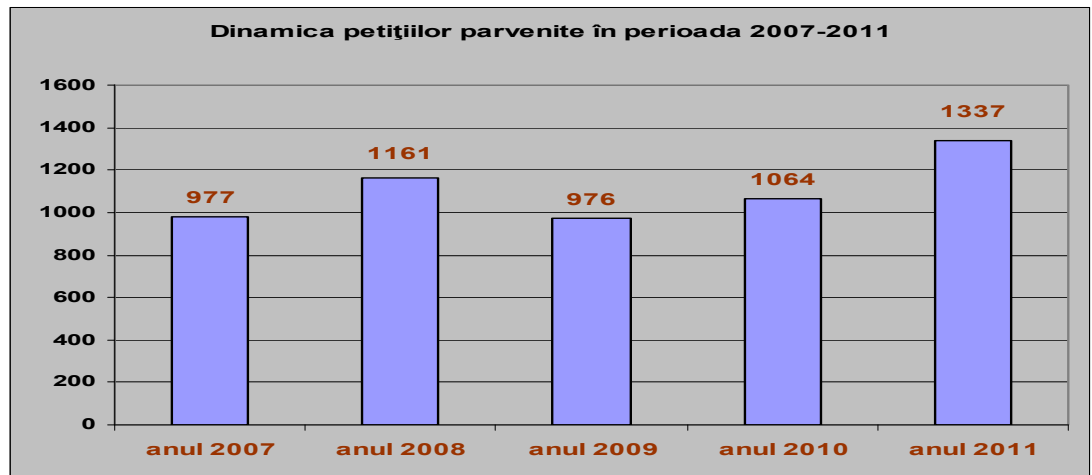
În anul 2011 Agenția a inițiat procesul de implementare a Sistemului Informațional de Evidență Electronică a petițiilor parvenite de la consumatori.

În perioada de referință au fost întreprinse un șir de alte măsuri avînd drept scop perfecționarea mecanismului de protecție a drepturilor consumatorilor.

În același timp, în sistemul energetic continuă să persiste probleme serioase ce țin de protecția drepturilor consumatorilor, a crescut fluxul de cereri înaintate de consumatori în instanțele judecătorești.

De asemenea, a crescut numărul de petiții înaintate de consumatori la Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică. Pe parcursul anului 2011, la Agenție au fost înregistrate 1337 de petiții parvenite de la consumatorii de energie electrică, gaze naturale, energie termică. La serviciul Linia verde s-au adresat 1416 consumatori. În comparație cu anul 2010, în anul 2011 au fost examinate mai mult cu 273 de petiții, și respectiv, 838 apeluri telefonice (a se vedea Diagrama 10).

Diagrama 10. Numărul de petiții înregistrate la Agenție în perioada 2007-2011

Această creștere se datorează existenței unor deficiențe în procesul de realizare a obiectivelor legale ce țin de protecția consumatorilor, târăgării în multe cazuri a soluționării cerințelor invocate de consumatori și alte cauze. De asemenea, creșterea numărului de petiții înregistrate în anul 2011 se datorează, în special, și situației create la unele întreprinderi afiliate SA „Moldovagaz”. Trezește îngrijorare faptul, că numărul de petiții parvenite de la consumatorii de gaze naturale din raza de activitate a întreprinderilor afiliate SA „Moldovagaz”, a crescut destul de mult în anul 2011. Astfel, dacă în anul 2007 consumatorii de gaze naturale au expediat în adresa ANRE 73 de petiții, în anul 2008 – 43 petiții, apoi în anul 2009 numărul de petiții s-a triplat, constituind 121, în 2010 – 132, iar în 2011 – 294 petiții (a se vedea tabelul 15).

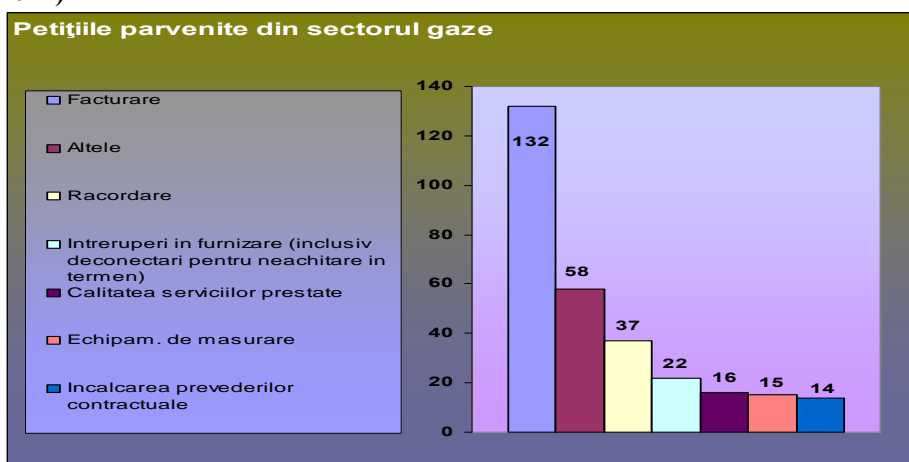
Tabelul 15. Tematica petițiilor înregistrate la Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (sectoarele energie electrică și gaze naturale, anul 2011)

Tematica	Calitatea serviciilor prestate	Intreruperi în furnizare (inclusiv deconectări pentru neachitare în termen)	Facturare	Incalcarea prevederilor contractuale	Echipam. de măsurare	Plata consumului LUC, LIFT	Racordare	Altele	Total
Sectorul energie electrică	151	81	85	188	75	63	45	107	795
Sectorul gaze naturale	16	22	132	14	15	0	37	58	294
Sectorul energie termică	18	2	60	2	3	1	0	17	103
Alte instituții	4	11	8	13	8	0	1	100	145
Total	189	116	285	217	101	64	83	282	1337

Din numărul total al petițiilor parvenite la Agenție de la consumatorii din raza de activitate a SA „Moldovagaz” și întreprinderile afiliate, în 118 cazuri consumatorilor li s-au dat explicații, în 103 cazuri cerințele au fost satisfăcute și în 73 cazuri cerințele au fost respinse.

După cum rezultă din diagrama 2, în sectorul gazelor naturale predomină petițiile ce țin de facturarea consumului de gaze naturale – 132 de petiții (a se vedea diagrama 11).

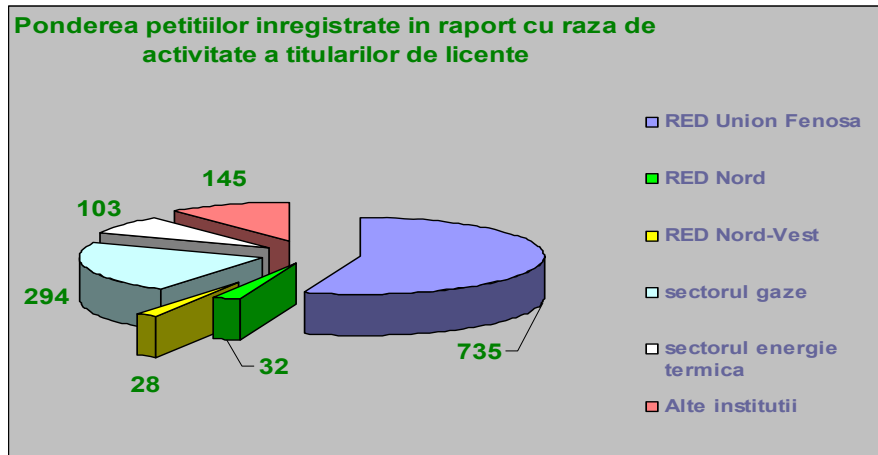
Diagrama 11. Tematica petițiilor parvenite de la consumatorii de gaze naturale (anul 2011)

Se menține la un nivel înalt și numărul de petiții parvenite de la consumatorii din raza de activitate a întreprinderii ÎCS „RED Union Fenosa” SA. Pe parcursul anului 2011 consumatorii deserviți de această întreprindere au depus la Agenție 735 petiții, dintre care 319 solicitări au fost satisfăcute. În același timp, de la consumatorii din raza de activitate a întreprinderilor

„RED Nord” SA și „RED Nord-Vest” SA au parvenit respectiv 32 și 28 petiții (a se vedea diagrama 12).

Diagrama 12. Ponderea petițiilor înregistrate la Agenție în raport cu raza de activitate a titularilor de licențe (anul 2011)

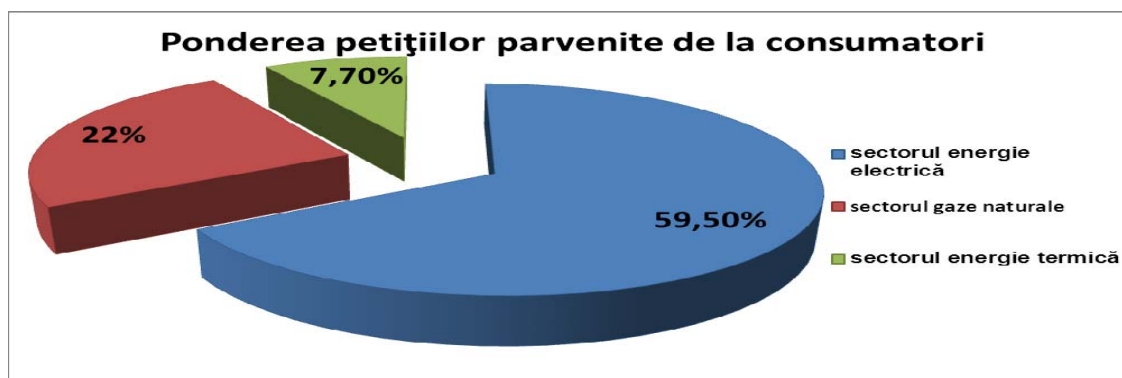
Analiza numărului de petiții raportat la numărul de consumatori, la fel ne demonstrează că acest indicator este în defavoarea întreprinderilor ÎCS „RED Union Fenosa” SA, SA „Moldovagaz” și întreprinderilor afiliate. În cazul sectorului Chișinău, a întreprinderii ÎCS „RED Union Fenosa” SA, la 10000 consumatori revin 17 petiții, iar în cazul SRL „Chișinău-gaz” – 7 petiții (a se vedea tabelul 16). În cazul întreprinderilor „RED Nord” SA și „RED Nord-Vest” SA la 10000 consumatori revine mai puțin de o petiție.

Tabelul 16. Numărul de petiții raportat la numărul de consumatori

Întreprinderea		Consumatori (total)	Petiții	Petiții la 10 mi consumatori
ÎCS "RED Union Fenosa" SA	TOTAL:	765441	735	10
	sect. Chișinău	298308	498	17
	sect. Centru	297823	237	5
	sect. Sud	169310		
"RED Nord-Vest" SA		178536	28	1
"RED Nord" SA		293509	32	1
SA „Moldovagaz”	TOTAL:	630063	294	5
	SRL „Chișinău-Gaz”	256836	189	7

Analiza structurală pe sectoarele de activitate a numărului de petiții înregistrate la Agenție pe parcursul anului 2011 ne demonstrează, că majoritatea petițiilor adresate de către consumatori în anul 2011 se referă la serviciile prestate în domeniul energiei electrice (59,5%), sectorul gaze naturale (22%) și sectorul energie termice (7,7%) (a se vedea diagrama 13).

Diagrama 13. Ponderea petițiilor în raport cu sectoarele de activitate (%)

După cum se vede din diagrama de mai sus, în anul 2011 s-a înregistrat o tendință de creștere a numărului de petiții din partea consumatorilor de energie electrică și gaze naturale.

Cauzele acestui fenomen se datorează neajunsurilor serioase în activitățile desfășurate de unii titulari de licențe, problemelor ce țin de informarea consumatorilor despre drepturile și obligațiile lor, necesitatea elaborării unor măsuri eficiente orientate spre ameliorarea situației create.

În conformitate cu art. 24 din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003, consumatorii au dreptul de a fi informați, în mod complet, corect și precis, asupra serviciilor oferite de către agenții economici. Această obligațiune reiese și din reglementările adoptate de Agenție, inclusiv licențele pentru desfășurarea activităților în domeniul energetic.

Cu toate acestea, în activitatea ÎCS „RED Union Fenosa” SA și a SA „Moldovagaz”, referitor la informarea consumatorilor asupra serviciilor oferite există anumite rezerve, consumatorii deserviți de aceste întreprinderi fiind nevoiți să se adreseze cu petiții direct la Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.

În sectorul energie electrică, în petițiile înregistrate și examinate la Agenție au fost abordate diferite probleme, inclusiv:

- încălcarea clauzelor contractuale -188 petiții;
- calitatea serviciilor prestate – 151 petiții;
- facturare – 85 petiții;
- întreruperi în furnizare - 81 petiții;
- funcționarea echipamentelor de măsurare – 75 petiții;
- plata consumurilor utilizate la locurile de uz comun – 63 petiții.

De menționat că, pe parcursul anului 2011 a crescut fluxul de petiții, depuse de consumatorii deserviți de către ÎCS „RED Union Fenosa” SA, ce țin de corectitudinea întocmirii actelor de depistare a încălcărilor clauzelor contractuale și efectuarea recalculului energiei electrice consumate, în cazurile în care este invocată problema falsificării sigiliilor de stat.

De asemenea au fost înregistrate mai multe petiții în care este abordată problema refuzului nemotivat de către ÎCS „RED Union Fenosa” SA în examinarea unor cazuri ce țin de repararea prejudiciilor materiale cauzate de incidentele ce au avut loc în rețeaua electrică de distribuție.

Cererile consumatorilor finali privind încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice și modificarea contractelor deja încheiate se examinează și se satisfac de titularul de licență în măsura posibilităților sale tehnice și în termenele stabilite în Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice.

Totodată, unele întreprinderi, pînă în prezent nu au finalizat procesul de încheiere a contractelor de furnizare a resurselor energetice cu consumatorii finali. O situație mai complicată s-a creat la ÎCS „RED Union Fenosa” SA unde nivelul de încheiere a contractelor cu consumatorii casnici constituie doar 77,5%, iar cu agenții economici – 72,1% (a se vedea tabelul nr. 17). Obligațiunea încheierii contractelor reiese direct din art. 46 din Legea cu privire la energia electrică nr.124/2009, prin care se prevede că furnizarea energiei electrice se efectuează **numai în bază de contract**, încheiat între furnizor și consumator.

Tabelul 17. Rata privind încheierea Contractelor de furnizare a resurselor energetice cu consumatorii de resurse energetice (conform situației din 01.01.2012)

Nr.	Titularul de licență	Numărul total de consumatori		Contracte încheiate cu consumatorii		Contractele încheiate cu consumatorii (%)	
		casnici	Agenți economici	casnici	Agenți economici	casnici	Agenți economici
1	”RED Nord-Vest” SA	173 761	4 775	172 002	4 775	99,0	100
2	”RED Nord” SA	286 152	7 357	281 927	7 357	98,5	100
3	ÎCS ”RED Union Fenosa” SA	742 695	22 746	575 900	16 405	77,5	72,1
4	SA „Moldovagaz”	619 989	10 074	575 426	9 869	95,6	98,0

Agenția în continuare a fost antrenată în instanța de contencios administrativ **în calitate de intervenient accesoriu**, pe dosarele privind contestarea actelor de depistare a încălcărilor

clauzelor contractuale întocmite de reprezentanții furnizorului. O mare parte din aceste acte contestate de consumatori sunt anulate prin hotărârile de judecată. Motivul fiind întocmirea necorespunzătoare a acestor acte administrative, cu încălcarea Regulamentului pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice și gazelor naturale sau lipsa probelor ce ar demonstra consumul neînregistrat sau înregistrat parțial al energiei electrice sau gazelor naturale.

Linia Verde

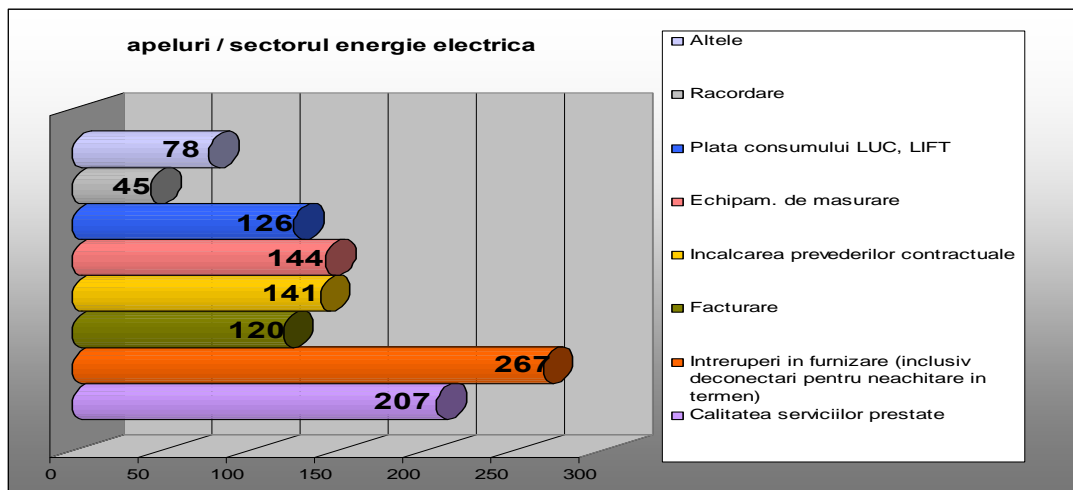
Prin intermediul apelurilor la „Linia Verde”, de acest serviciu au beneficiat, după cum s-a menționat, 1416 consumatori. În majoritatea cazurilor au fost abordate problemele ce țin de calitatea serviciilor prestate, facturare, funcționarea echipamentelor de măsurare, încălcarea clauzelor contractuale, racordare, etc. (a se vedea Tabelul 18).

Tabelul 18. Apelurile înregistrate la serviciul Linia Verde din teritoriile autorizate ale titularilor de licențe, repartizate pe compartimentele problematicii.

Tematica	RED Union Fenosa	RED Nord	RED Nord Vest	sectorul gaze	sectorul energie termică	Alte instituții	Total
Calitatea serviciilor prestate	160	11	36	42	11	6	266
Intreruperi in furnizare	200	41	26	21	1	1	290
Facturare	82	16	22	86	33	4	243
Încălcarea prevederilor contractuale	109	18	14	0	3	0	144
Racordare	33	5	7	29	0	0	74
Echipamente de masurare	109	20	15	32	0	1	177
Contractare	45	1	1	3	0	1	51
LUC, LIFT	126	0	0	0	0	0	126
Altele	30	0	1	6	4	4	45
Total	894	112	122	219	52	17	1416

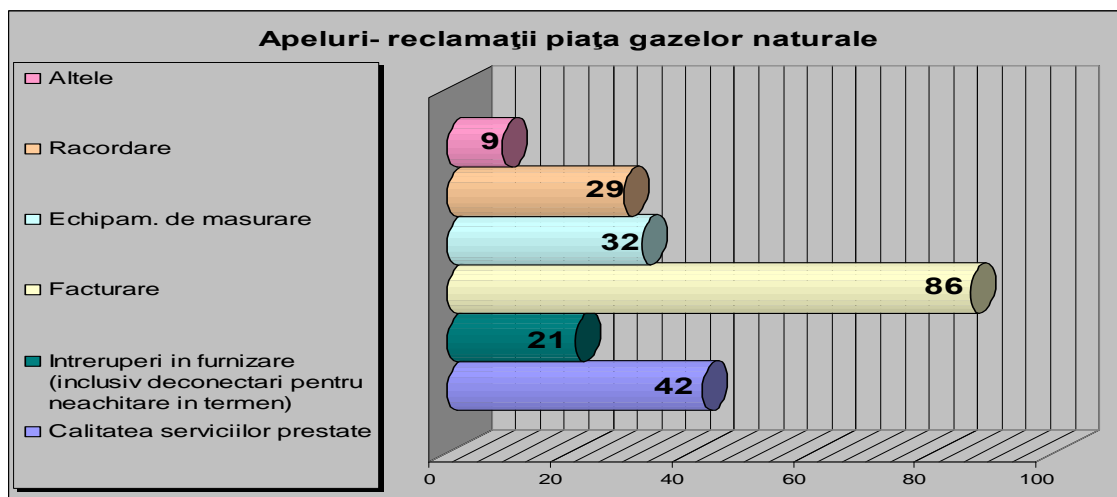
După cum se vede din diagrama 14 majoritatea consumatorilor de energie electrică care s-au adresat la serviciul Linia verde în anul 2011, au invocat astfel de probleme cum ar fi întreruperi programate și neprogramate în furnizarea energiei electrice (267 apeluri), calitatea serviciilor prestate (207 apeluri), măsurarea energiei consumate și corectitudinea funcționării echipamentelor de măsurare (144 apeluri), nerespectarea clauzelor contractuale (141 apeluri) etc.

Diagrama 14. Tematica apelurilor consumatorilor de energie electrică parvenite la Linia verde (anul 2011)

Și în sectorul gazelor naturale predomină apelurile ce țin de facturarea consumului de gaze naturale (86 apeluri), calitatea serviciilor prestate (42 apeluri), funcționarea echipamentelor de măsurare (32 apeluri) etc.

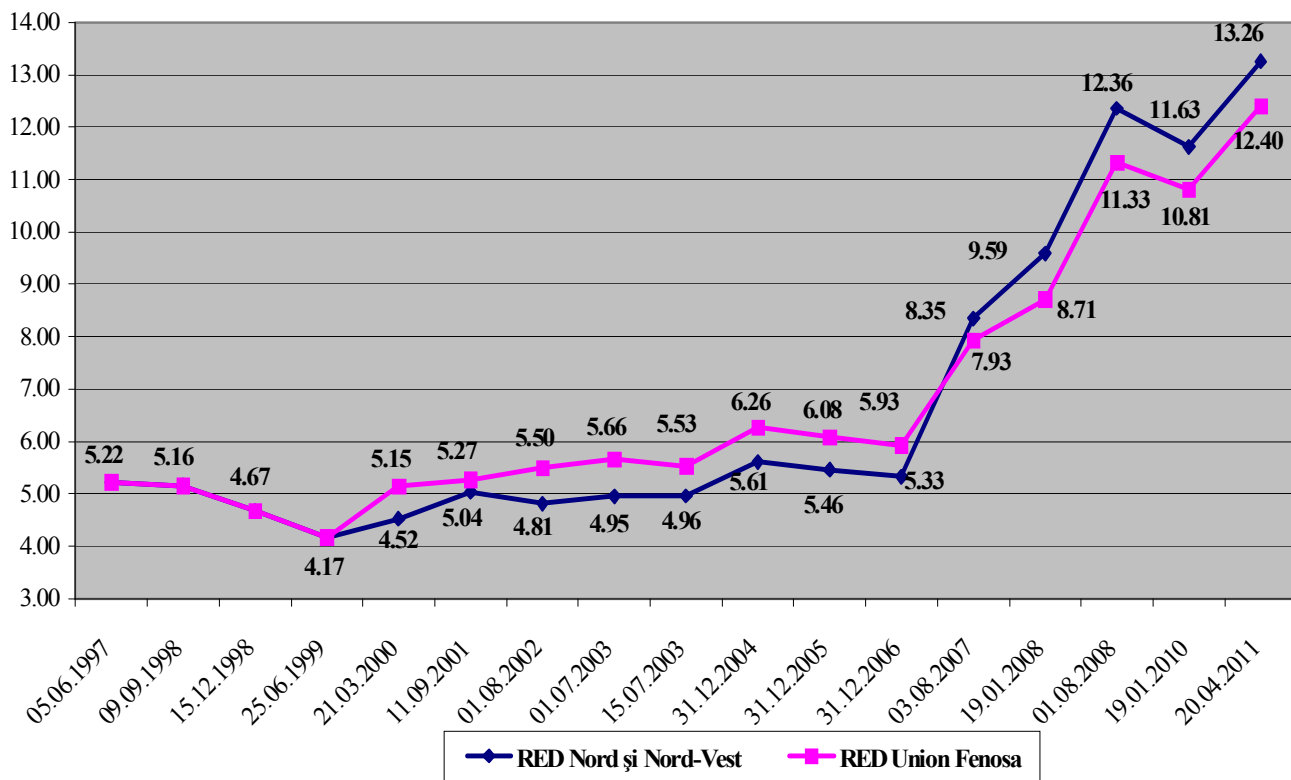
Diagrama 15. Tematica apelurilor consumatorilor de gaze naturale parvenite la Linia verde (anul 2011)

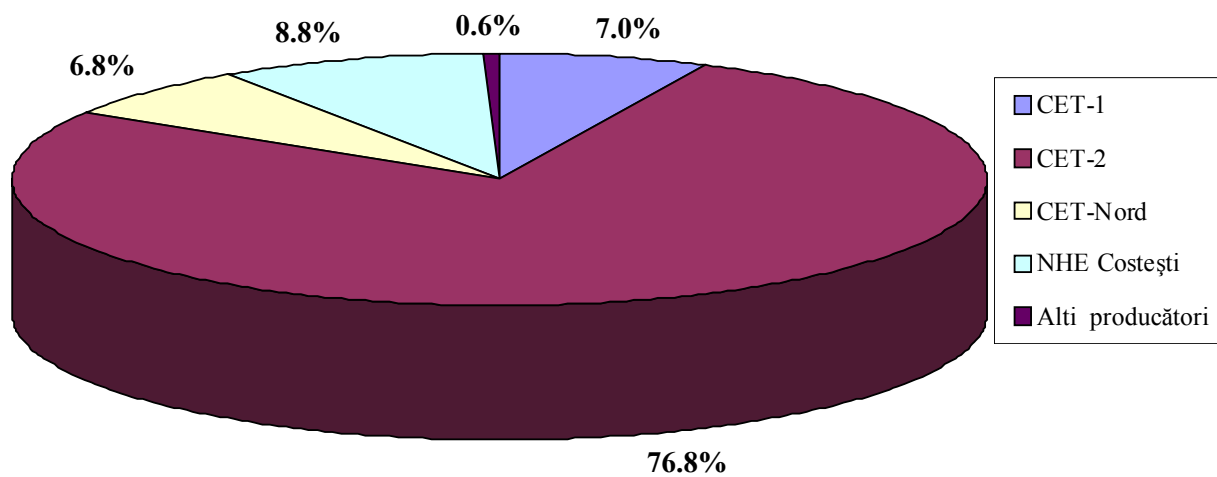
8 Anexe

Anexa 1. Evoluția pieței energiei electrice

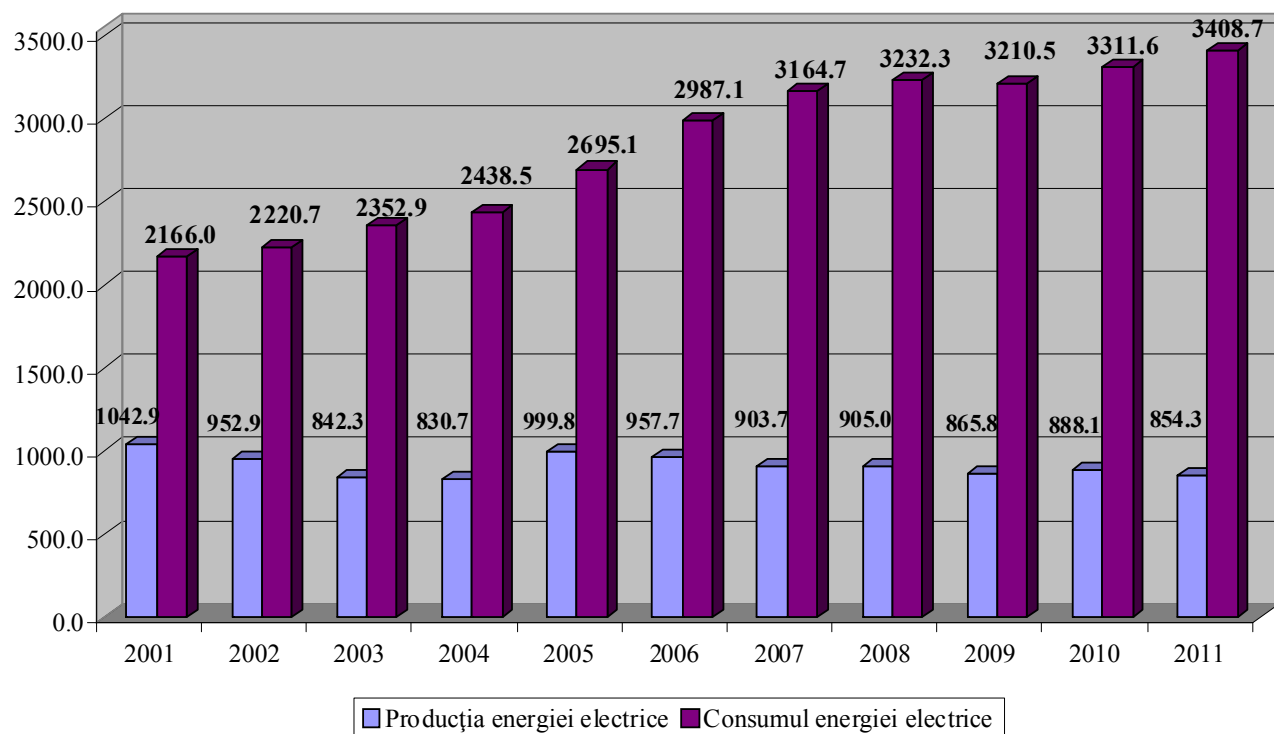
Tarife de livrare a energiei electrice consumatorilor in 1997-2011
(cenți/kWh)

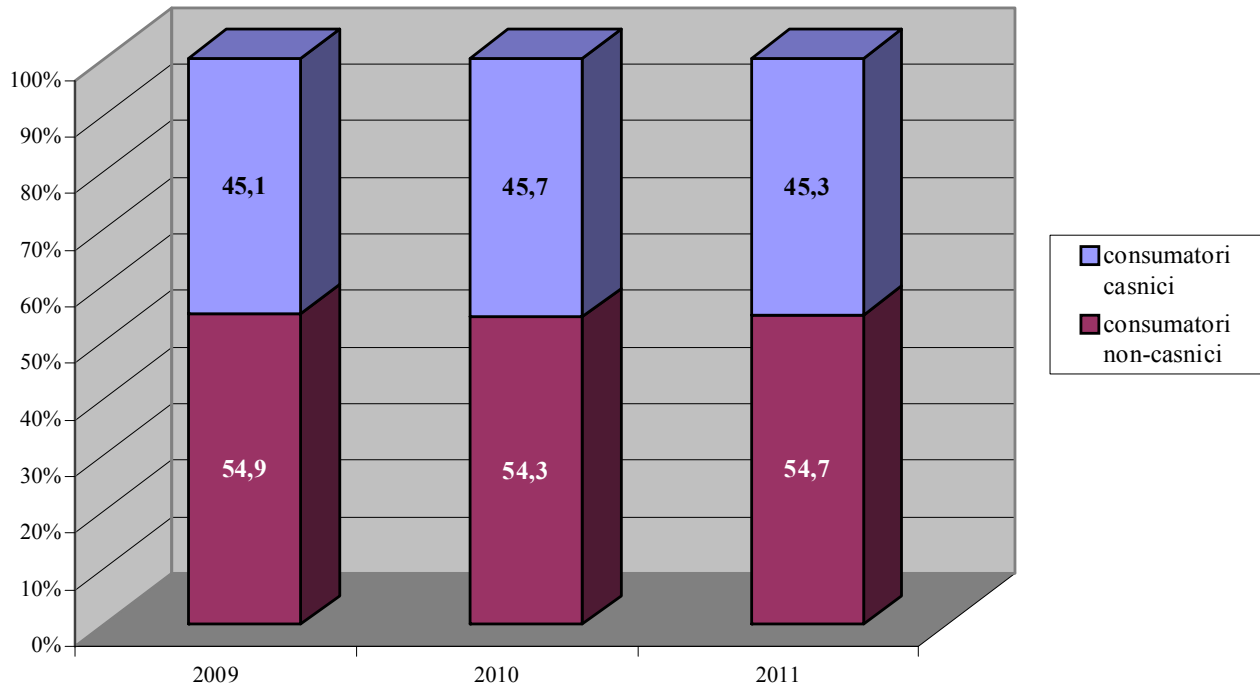
Producerea energiei electrice în 2011, %

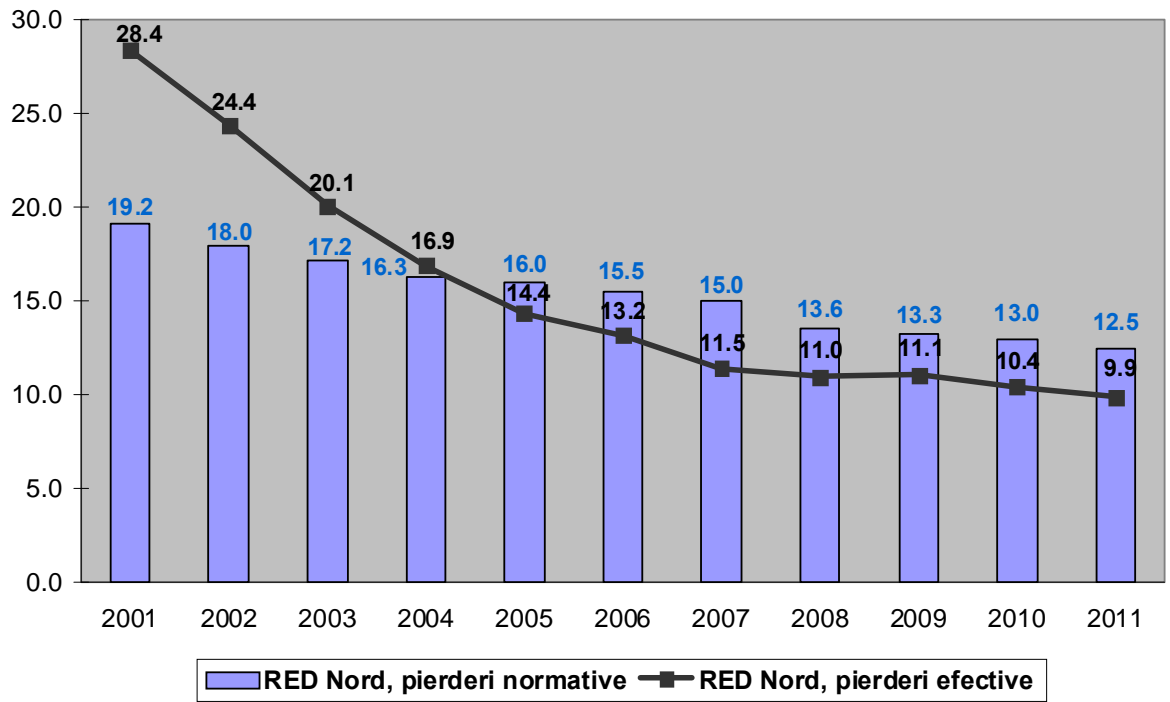
Producția și consumul de energie electrică în 2001-2011, mil. kWh

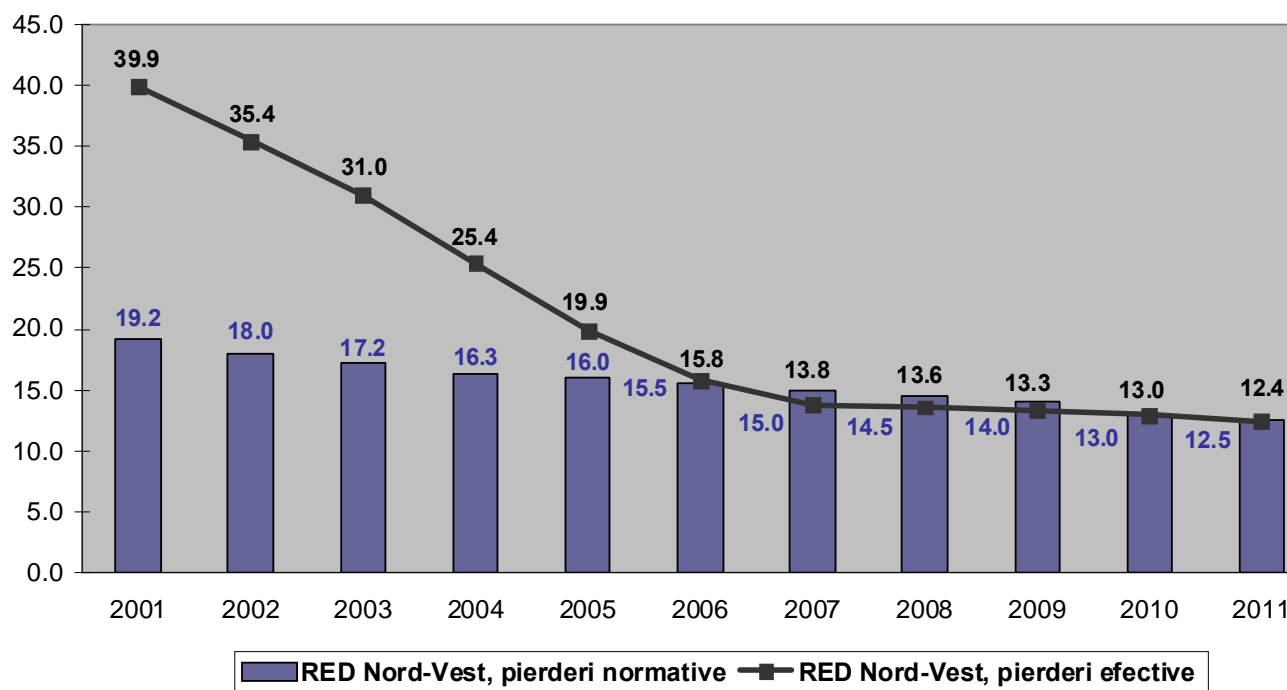
Structura consumului de energie electrică în perioada 2009-2011, %

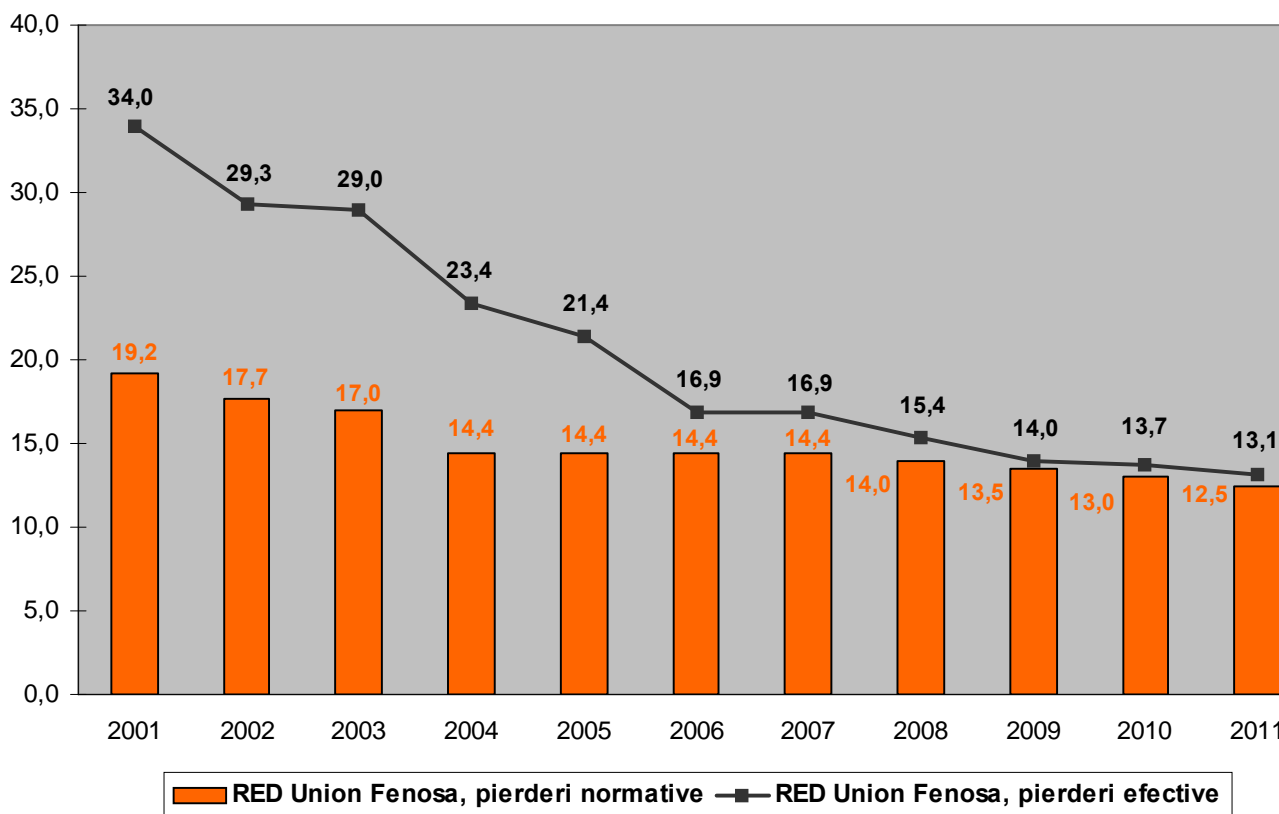
Pierderile de energie electrică ale RED Nord în 2001-2011, %

Pierderile de energie electrică ale RED Nord-Vest în 2001-2011, %

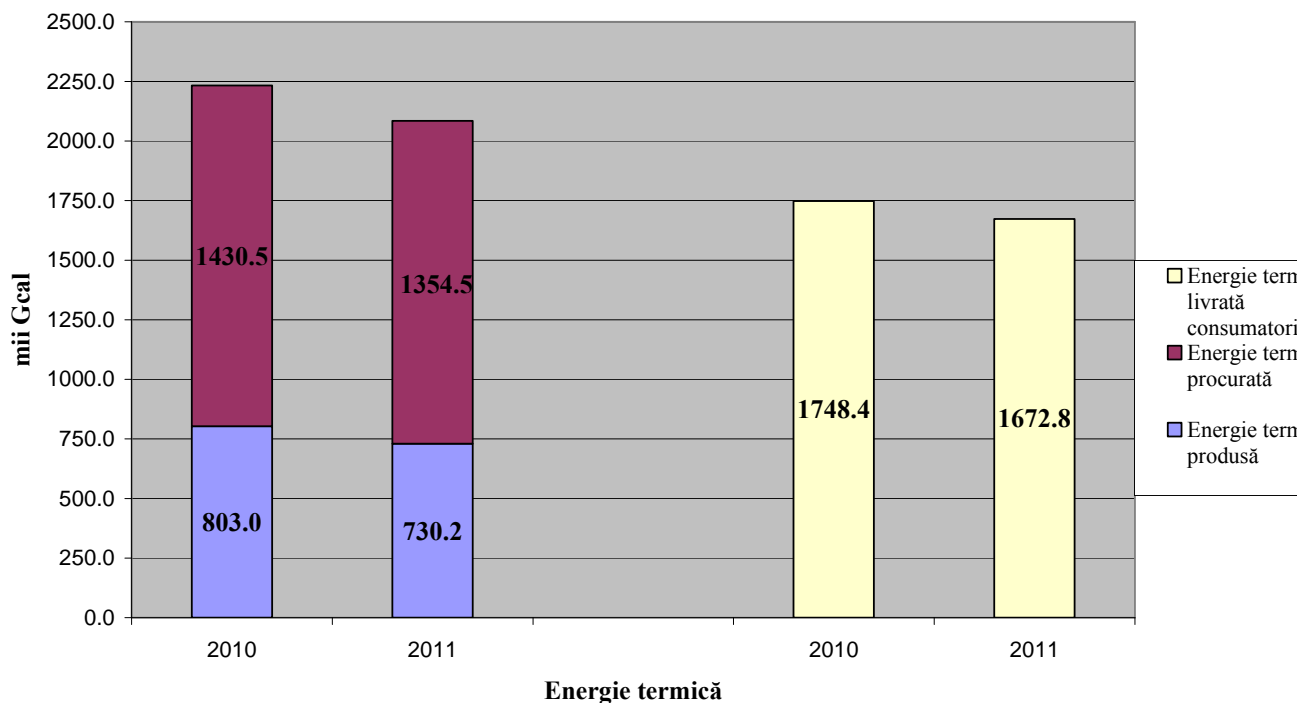

Pierderile de energie electrică ale RED Union Fenosa în 2001-2011, %

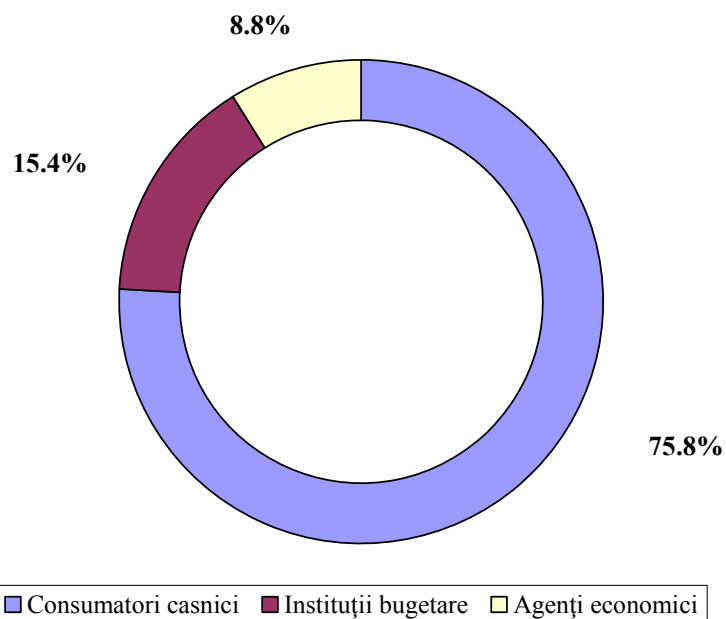

Anexa 2. Evoluția pieței de energie termică

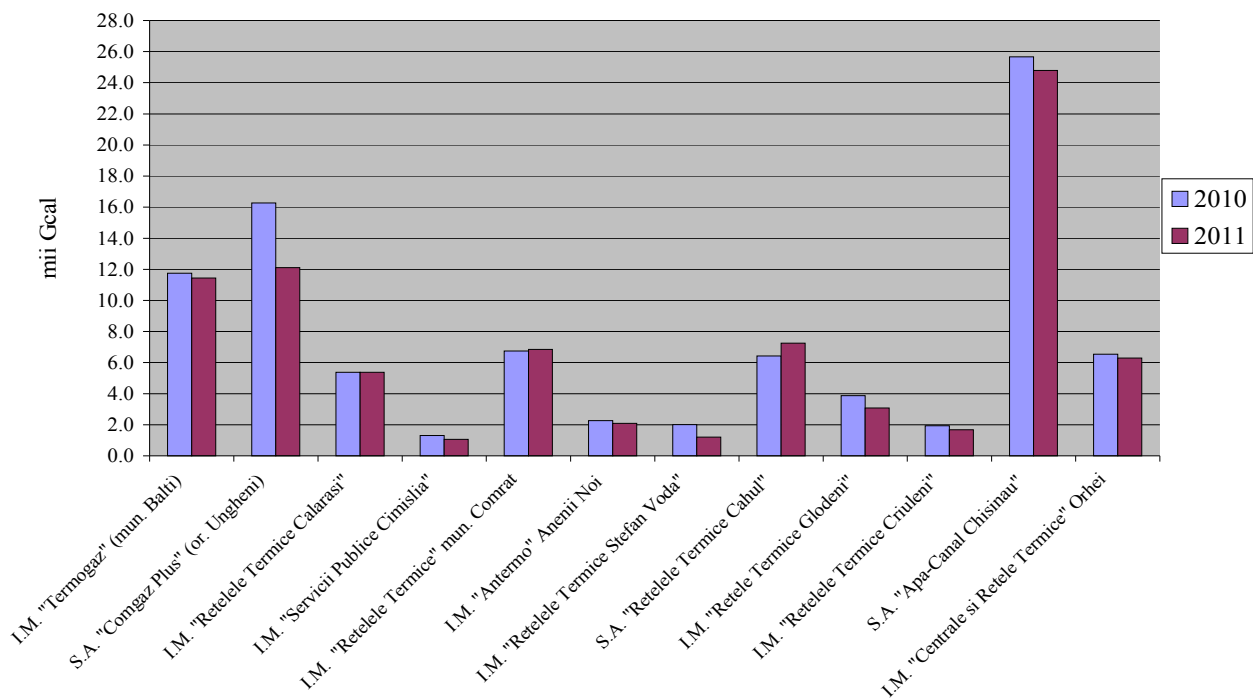
Producerea energiei termice pe surse și livrarea energiei termice consumatorilor

Livrarea energiei termice pe categorii de consumatori

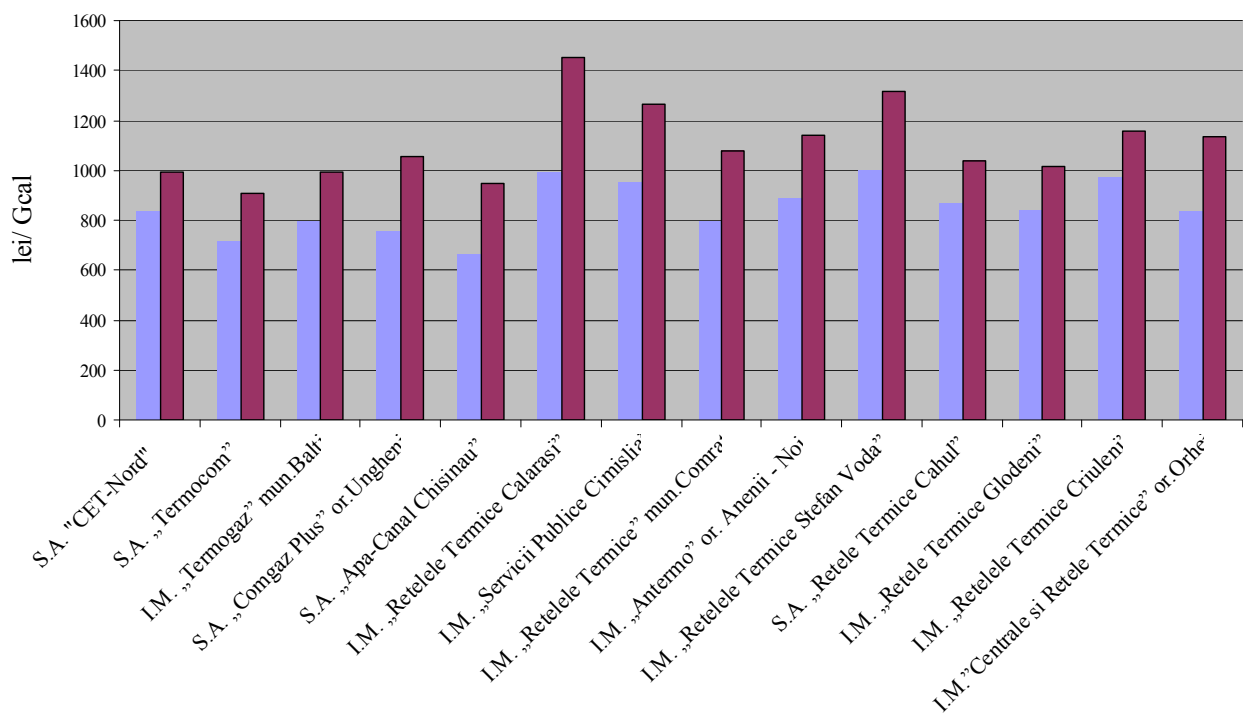

Evoluția livrărilor de energie termică

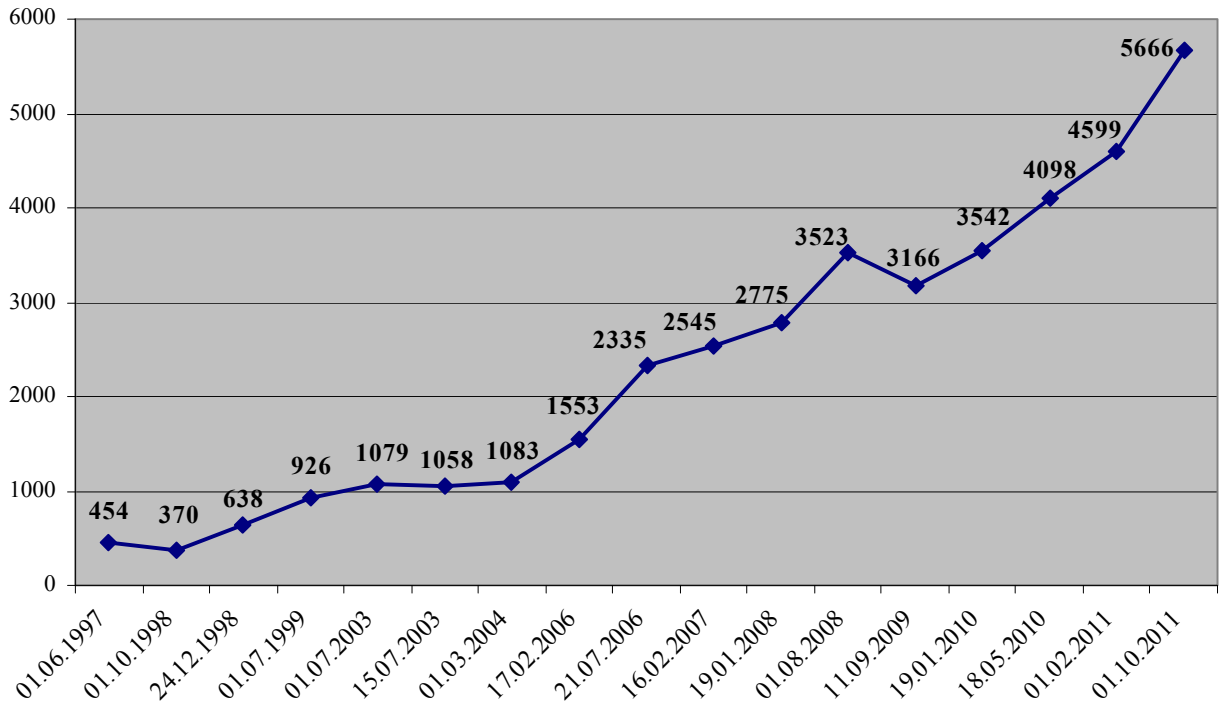
Notă: În diagramă nu sunt incluse livrările energiei termice consumatorilor ale S.A. „Termocom” și S.A. „CET-Nord”.

Evoluția tarifelor de livrare a energiei termice consumatorilor

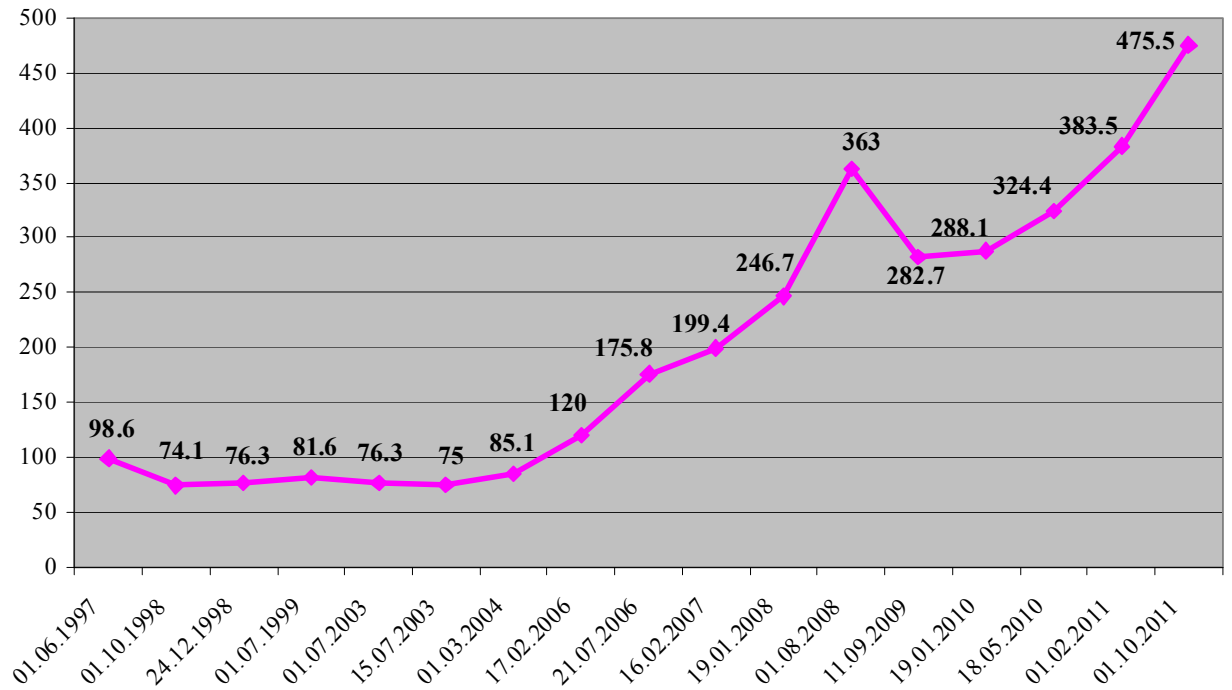

Anexa 3. Evoluția pieței gazelor naturale

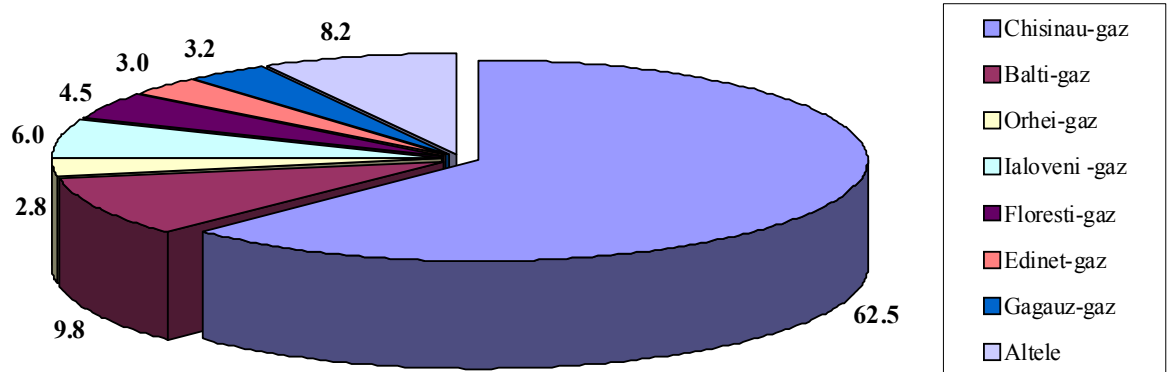
Evoluția tarifelor la gazele naturale in 1997-2011, lei/1000 m3

Evoluția tarifelor la gazele naturale in 1997-2011, dolari/1000 m3

Structura livrărilor de gaze naturale în 2011, %

Structura consumului de gaze naturale pentru perioada 2009-2011, %

